

ΒΙΒΛΙΟ

ΠΡΟ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ-ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ & ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
(Παρά τὸ Μνηροπολιτικὸν μύγαρον)

1928
P. 03
Σ 50

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ, Δ. Φ.
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΔΗΜΗΓΟΡΙΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ & ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ-ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΟΙΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ & ΝΙΚΗ ΛΕΜΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ ἔρρισμα τῆς κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας πνευματικῆς κινήσεως καὶ ἡ ἀκένωτος φωτὸς πηγῇ, ἐξ ἧς καταυγάζεται ἡ ἀνθρωπότης, εἶναι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι διδάσκονται ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατανόησις τούτων παρὰ τῆς μαθητιώσεως ἰδίᾳ νεότητος ἀποβαίνει διὰ ποικίλους λόγους ἄκρως δυσχερῆς, ἔγνωμεν νὰ ἐκδώσωμεν διὰ ταύτην πρωτοτύπους τῶν εἰρημένων τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν καὶ συγγραφέων **Σχολικὰς μεταφράσεις**, δι' ὧν αἰροῦνται αἱ σοβαραὶ τῆς ἔρμηνείας δυσχερεῖαι, αἵτινες ἀφ' ἐνὸς μὲν χαλαροῦσι τὴν προθυμίαν πρὸς ἐπίμονον μελέτην τῶν ἀθανάτων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατατρίβουσι χρόνον πολύτιμον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τοῦ τῆς ἐμβυθύνσεως σταδίου, ἐν ᾧ τὰ μάλιστα ὁ νοῦς δξύνεται καὶ θετικῶς καλλιεργεῖται.

Οἱ ποιούμενοι χρῆσιν τῶν ἡμετέρων σχολικῶν μεταφράσεων θέλουσι κατανοήσει εὐχερῶς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, διότι ἡμεῖς οὐδὲν τὸ σκοτεινὸν καὶ ἄσαφές ἐν αὐτοῖς ἀφήκαμεν ἀνερμήνευτον. Διὰ τῶν ἐν παρενθέσει διπλῶν καὶ τριπλῶν πολλάκις ἐπεξηγήσεων καὶ πραγματικῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν ἐν ἀγκύλαις προσθηκῶν καὶ νοημάτων, ἅτινα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παρελείποντο διὰ τὰς ἀλλοίας τοῦ τότε λόγου συνθήκας, ἐξωμαλύναμεν τελείως τὸ ἔδαφος τῆς πλήρους ἔρμηνείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη ἐπισώρευσις τῶν πολλαπλῶν ἐπεξηγήσεων καὶ προσθηκῶν δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ σύγχυσις, συνιστῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις, ὅπως ἀντιπαρέρχονται πᾶν τὸ ἐν ἀγκύλαις καὶ παρενθέσει, ἐὰν θέλωσι νὰ ἔχωσι ἀμεσώτατην εἰς τὸ νέον ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου.

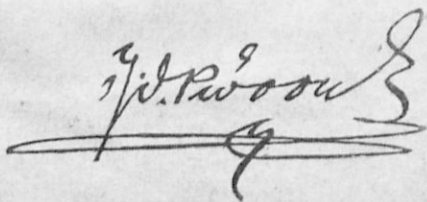
Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Ἀπριλίου 1928

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΡΩΣΣΗΣ, δ.φ.

Γυμνασιάρχης.

Τὰ γνήσια ἀντιτυπα φέρουσι τὴν κάτωθεν ὑπογραφήν μου.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΗΜΗΓΟΡΙΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων ῥηθεῖσα
τῷ 432 π. Χ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

Πρόλογος

§ 1. Ὡς Ἀθηναῖοι,

Δίκαιον [εἶναι (ἔστι)] *ἐκεῖνοι οἵτινες ἔρχονται* (=τοὺς ἤκοντας) πρὸς τοὺς ἄλλους, *ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν* (=δεησομένους ἐπικουρίας), εἰ μὴτε εὐεργεσία μὴτε συμμαχία προτέρα [ὑπ' αὐτῶν] ὀφείληται, καθὼς ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς τώρα [ἔχομεν ἔλθει πρὸς ὑμᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα ζητήσωμεν βοήθειαν (=ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ἐπικουρίας δεησόμενοι)], *να ἐξηγήσωσι σαφῶς* (=ἀναδιδάξαι) [εἰς αὐτοὺς] πρῶτον, *πρὸ πάντων μὲν* (=μάλιστα μὲν) [να ἐξηγήσωσιν εἰς αὐτοὺς σαφῶς (=ἀναδιδάξαι αὐτοὺς)] ὅτι *ὄχι μόνον ἐπικουρίας [ἀπλῶς], ἀλλὰ καὶ* (=καὶ) ἐπικουρίας ὀφελίμους *εἰς τοὺς ἄλλους* (δηλ. εἰς ὑμᾶς τοὺς Ἀθηναίους) ζητοῦσιν, εἰ μὴ δὲ δὲν [ζητοῦσι ὀφελίμους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐπικουρίας] (ἢ: ἄλλως=εἰ δὲ μὴ [δέονται ξύμφορα]) [δίκαιον εἶναι να ἐξηγήσωσι σαφῶς], ὅτι ὄχι ἐπιζημίους *τοῦλάχιστον* (=γε) [ζητοῦσι (=δέονται)], *ἔπειτα δὲ* [δίκαιον εἶναι να ἐξηγήσωσιν εἰς αὐτοὺς σαφῶς] ὅτι *καὶ τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην ἀπέναντι τῆς δοθείσης εὐεργεσίας* (=καὶ τὴν χάριν) θὰ ἔχωσιν *ἀσφαλῆ* (=βέβαιον): εἰ μὴ δὲ δὲν θέλουσιν

καταστήσει σαφές οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ζητοῦσι) [ἔ] τότε δίκαιον εἶναι] νὰ μὴ ὀργίζωνται, ἐὰν ἀποτύ-
 § 2. χωσι [τῆς αἰτήσεως αὐτῶν]. Οἱ Κερκυραῖοι λοιπὸν (=δε)
 σὺν τῇ αἰτήσει τῆς συμμαχίας [σας], ἐπειδὴ ἔχουσι τὴν πεποιθη-
 θησιν ὅτι καὶ τοὺς ἰσχυρισμούς των (=καὶ ταῦτα) διὰ τῆς
 ἐαυτῶν προσπαθείας θὰ παράσχωσι (=παρέξωσιν) εἰς σὰς
 ἀληθεῖς, μᾶς ἀπέστειλαν [ἐνταῦθα].

Διήγησις

§ 3. Συνέπεσε (=τετύχηκε) δὲ ἡ αὐτὴ πολιτικὴ διαγωγή μας
 (=τὸ αὐτὸ ἐπιτέλεσμα) καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ ὑμᾶς (τοὺς Ἀθη-
 ναίους) διὰ τὴν ἀνάγκην ἡμῶν [ἦν ἔχομεν νὰ ζητῶμεν βοήθειαν]
 (=εἰς τὴν χρεῖαν ἡμῶν) [νὰ εἶναι (=ὄν)] παράλογος καὶ καθ'
 ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς (=ἔς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) [νὰ εἶναι (=ὄν)] ἐν

§ 4. τῇ παρουσίᾳ περιστάσει ἀσύμφορος (ἐπιβλαβής). Διότι ἐνῶ
 οὐδενὸς ἐγενόμεθα ἀκόμη κατὰ τὸν πρότερον χρόνον (=ἐν τῷ
 πρὸ τοῦ) σύμμαχοι ἐκουσίως (=ἐκούσιοι), τώρα ἔχομεν ἔλθει,
 ἵνα ζητήσωμεν παρ' ἄλλων τοῦτο (δηλ. τὴν συμμαχίαν) καὶ συν-
 ἄμα διὰ τοῦτο (διὰ τὸ ὅτι δηλ. οὐδενὸς ἀκόμη σύμμαχοι ἐγε-
 νόμεθα) εἴμεθα ἤδη (=καθέσταμεν=ἔσμεν ἤδη) ἐστερημένοι
 συμμάχων εἰς τὸν παρόντα κατὰ τῶν Κορινθίων πόλεμον. Καὶ
 διὰ τοῦτο (: ὄθεν=καὶ) κατήντησεν (=περιέστηκεν) ἡ νομιζο-
 μένη πρότερον ἡμῶν ἔμφρων (συνετῆ) οὐδευερότης (=σω-
 φροσύνη) τὸ νὰ μὴ θέλωμεν δηλ. νὰ συγκινδυνεύωμεν ἐν ξένη
 συμμαχίᾳ κατὰ τὴν θέλησιν (=τῇ γνώμῃ) τῶν ἄλλων [διότι ὁ
 σύμμαχος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ πολεμῇ καὶ ὅταν δὲν θέλῃ] τώρα
 φανερὰ (=φαινομένη) ἀπερισκεψία (=ἀβουλία) καὶ ἀδυναμία
 δι' ἔλλειψιν συμμάχων].

§ 5 Ὡς πρὸς μὲν λοιπὸν τὴν γενομένην ναυμαχίαν [παρὰ τὸ
 Ἄκτιον ἐν ἔτει 334 π. Χ.] ἡμεῖς μόνοι μας (=κατὰ μόναν-
 νοητ. μοίρας ἢ δυνάμεις) ἀπεκράσαμεν ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν (=ἀ-
 πεσώμεθα) τοὺς Κορινθίους· ἐπειδὴ ὁμως εἶναι οὗτοι ἔτοιμοι
 νὰ ἀπέλθωσιν (=ὄρμηγται) ἐναντίον μας μετὰ μεγαλύτερας προ-
 ετοιμασίας [προερχομένης] ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς λοι-

πῆς Ἑλλάδος καὶ [ἐπειδὴ] ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι εἴμεθα ἀδύνατοι **να νικήσωμεν [αὐτοὺς]** (= περιγενέσθαι [αὐτῶν]) μόνον διὰ τῆς ἰδικῆς μας δυνάμεως καὶ [ἐπειδὴ] **πρὸς τούτοις** (= καὶ ἅμα) ὁ κίνδυνος ὑμῶν [**θὰ εἶναι** (= ἔσται)] μέγας λόγῳ ἀντεκδικήσεων διὰ τὴν ἣν ἐπεδειξάμεθα πρὸς τούτους καὶ τοὺς συμμάχους των διαγωγὴν μας], **ἐὰν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν** (= εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς), [**εἶναι**] **ἀνάγκη** (= ἀνάγκη [ἔστι]) **να ἤρτήσωμεν βοήθειαν** καὶ παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ παντὸς ἄλλου καὶ **εἶναι ἄξιον** συγγνώμης (= καὶ ξυγγνώμη [ἔστι]) [τὸ] **ἐὰν ἀποφασίζωμεν** (= εἰ τολμῶμεν) ἐναντία **πρὸς τὴν προηγουμένην οὐδετερότητα ἡμῶν** (= τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ) [**ἣεις προῆλθεν** (= γενομένην)] **ὄχι ἀπὸ κακῶν σκοπῶν** (= μὴ μετὰ κακίας), ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην κρίσιν (= ἁμαρτία δόξης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33

§ 1. **Θὰ ἀποβῆ δὲ εἰς σᾶς, ἐὰν πείθησθε [εἰς ἡμᾶς]** (= πειθόμενοις [ἡμῖν]), **ἢ σύμπτωσις** (= ἢ ξυντυχία) **τοῦ να ἔχωμεν ἡμεῖς ἀνάγκην ὑμῶν** (= τῆς ἡμετέρας χρείας) **διὰ πολλοὺς λόγους** (= κατὰ πολλὰ) **ὠφέλιμος** (= καλή). 1) πρῶτον μὲν, **διότι** (= ὅτι) **[συμφώνως τῇ πολιτικῇ σας] θὰ βοηθήσετε** (= τὴν ἐπικουρίαν ποιήσετε) ἀδικουμένους [ἀνθρώπους] καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους. 2) ἔπειτα δέ, **[διότι] ἐὰν δεχθῆτε [εἰς τὴν συμμάχίαν σας ἡμᾶς]**, οἵτινες κινδυνεύομεν περὶ τῶν μεγίστων (δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ ἐλευθερίας μας), **ὡς ἐν παρακαταθήκῃ θὰ θέσητε τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαν σας** (= καταθήσεσθαι τὴν χάριν = καταθεῖσθε ἄγ...) **μετ' ἀποδείξεως μαρτυροῦσης ὅτι αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατόν μάλιστα πάντοτε θὰ ἐνθυμώμεθα** (= μετὰ μαρτυρίου ὡς μάλιστα ἀειμνήστου). 3) πρὸς τούτοις δέ, **[διότι] ναυτικὸν ἔχομεν παρὰ πολὺ** (= πλεῖστον), **ἐξαιρουμένης 2. νου τοῦ ἰδικοῦ σας** (= πλὴν τοῦ παρ' ἡμῖν). Καὶ σκεφθῆτε τίς εὐτυχία [εἶναι] σπανιωτέρα [εἰς ὑμᾶς] ἢ τίς εἰς τοὺς ἐχθρούς [ὑμῶν] **περισσότερον ἐπιβλαβής** (= λυπηροτέρα [παρὰ] **ἐὰν** (= [ἢ] εἰ... Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις : **εἰ... πάρεσι** ἀποτελεῖ τὸν

β' ὄρον τῆς συγκρίσεως νοουμένου τοῦ συγκριτοῦ ἢ, ὅπερ συνήθ. παραλείπεται ὡς ἐνταῦθα) αὕτη ἢ [δύναμις], τὴν ὁποίαν σεῖς ἠθέλετε κρίνει ἀξίαν (= ἐτιμήσασθε ἂν) νὰ ἀποκτήσητε (= προσγενέσθαι ὑμῖν) ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ εὐγνωμοσύνης, παρουσιάζεται (= πάρεσιν) αὐθόρμητος, ἄνευ κινδύνων καὶ ἄνευ δαπάνης παραδίδουσα ἑαυτήν, καὶ προσέτι φέρουσα ἐνώπιον μὲν τοῦ πλήθους (= εἰς μὲν τοὺς πολλοὺς) δόξαν μεγαλοψυχίας (= ἀρετὴν), εἰς ἐκείνους δέ, τοὺς ὁποίους θέλετε βοηθήσει (= οἷς ἐπαμυνεῖτε), εὐγνωμοσύνην, εἰς σᾶς δὲ τοὺς ἰδίους δύναμιν. Ταῦτα δὲ (= ἃ) εἰς τὸν σύμπαντα χρόνον εἰς ὀλίγους ἕως τώρα (= δη=ἡδη) πάντα ὁμοῦ συνέβησαν, καὶ ὀλίγοι, ἐνῶ συμμαχίαν ζητοῦσιν, ἔρχονται (= παραγίγνονται) προσφέροντες εἰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων (= οἷς=ἐκείνοις, οὓς) ἐπικαλοῦνται τὴν συνδρομήν, ἀσφάλειαν [λόγῳ τῆς προσγιγνομένης ἰσχύος καὶ χάριτος] καὶ τιμὴν [λόγῳ τῆς προσγιγνομένης δόξης μεγαλοψυχίας] ὅχι ὀλιγωτέραν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν μέλ-
 § 3. λουσι νὰ λάβωσι (= οὐχ ἦσσαν ἢ ληψόμενοι) [παρ' αὐτῶν]. Ἐὰν δέ τις ἐξ ὑμῶν φρονῇ ὅτι ὁ πόλεμος, διὰ τὸν ὁποῖον βεβαίως χρήσιμοι ἠθέλομεν εἶσθαι, δὲν θὰ γίνῃ (: ἐκραγῇ), δὲν κρίνει ὀρθῶς (= γνώμης ἀμαρτάνει) καὶ δὲν ἐννοεῖ ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξ αἰτίας τοῦ ἐκ μέρους σας φόβου τῶν ἐπιθυμοῦσι τὸν πόλεμον (= πολεμησεύοντας) καὶ ὅτι οἱ Κορινθιοὶ πολὺ ἰσχύουσι παρ' αὐτοῖς καὶ ὅτι εἶναι ἰδικοὶ σας ἐχθροὶ καὶ ὅτι ζητοῦσι νὰ προκαταλάβωσιν ἡμᾶς τώρα, μετὰ τὸν σκοπὸν καὶ ἐναντίον σας [ὑστερον] νὰ ἐπέλθωσιν (ἐπιχειρήσωσι) (= ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν), ἵνα μὴ, ὠθούμενοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ μίσους, ὁμοῦ καὶ αὐτῶν ταχθῶμεν, μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι νὰ προφθάσωσι [τὸ ἐν] ἢ νὰ κακοποιήσωσιν ἡμᾶς [ὅτε δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν] ἢ νὰ ἐξασφαλίσωσιν
 § 4. ἑαυτοὺς [διὰ τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν τῶν Κερκυραίων]. Ἡμῶν τῶν δύο (δηλ. τῶν Κερκυραίων καὶ τῶν Ἀθηναίων) πάλιν ἔργον [εἶναι] νὰ προλάβωμεν ἡμεῖς μὲν προσφέροντες, σεῖς δὲ δεχθέντες τὴν συμμαχίαν καὶ πρότερον νὰ κακοποιῶμεν αὐτοὺς (= καὶ προεπιβουλευεῖν αὐτοῖς) μᾶλλον παρὰ [κακοποιηθέντες ὑπ' αὐτῶν] νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34

§ 1. Ἐὰν δὲ λέγωσιν [οἱ Κορίνθιοι] ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ δέχησθε ἡμᾶς τοὺς ἰδικούς των ἀποίκους [ὡς συμμάχους], ἃς μάθωσιν (=μαθόντων· προστ.) ὅτι πᾶσα ἀποικία, ἐὰν μὲν εὐεργετῆται (=εὐ μὲν πάσχουσα) ὑπὸ τῆς μητροπόλεως, τιμῆ [αὐτήν], ἐὰν δὲ ἀδικῆται [ὑπ' αὐτῆς], ἀποξενούται· διότι οἱ [ἀποικοὶ] δὲν πέμπονται ἔξω εἰς ἀποικίαν, ἵνα εἶναι δοῦλοι (=ἐπὶ τῷ δοῦλοι εἶναι), ἀλλ' ἵνα εἶναι ὁμότιμοι μὲ τοὺς μένοντας [πολίτας ἐν τῇ μητροπόλει]. Ὅτι δὲ [οἱ Κορίνθιοι] ἠδίκουν ἡμᾶς, εἶναι πασιφανές· διότι, ἂν καὶ προσεκληθῆσαν [ὑφ' ἡμῶν], ἵνα δικασθῶμεν (=εἰς κρίσιν) περὶ τῆς Ἐπιδάμνου, διὰ πολέμου μᾶλλον παρὰ διὰ τοῦ δικαστηρίου (: παρὰ διὰ τοῦ δικαίου=ἢ τῷ ἴσῳ) ἠθέλησαν νὰ διεκδικήσωσι (=μετελθεῖν) τὰ παράπονά των § 3. (=τὰ ἐγκλήματα). Καὶ ταῦτα, τὰ ὅποια (=ἃ) πρὸς ἡμᾶς τοὺς συγγενεῖς [των] πράττουσιν, ἃς εἶναι εἰς σᾶς τρόπον τινὰ (=τι) μίᾳ ἀναντίρρητος ἀπόδειξις (=τεκμήριον), ὥστε καὶ διὰ λόγων ἀπατηλῶν (=ἰπάτη τε) νὰ μὴ πηρασύρεσθε ὑπ' αὐτῶν μήτε νὰ βοηθῆτε αὐτοὺς (=μὴ ὑπουργεῖν) [τούτοις] καὶ ἐὰν σᾶς παρακαλέσωμεν εἰλικρινῶς (ἄνευ ἀπάτης) (=δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέως)· διότι ὅστις ἐλάχιστα μεταμέλειται (μετανοεῖ) (=ὁ ἐλάχιστας τὰς μεταμελείας λαμβάνων) διὰ τὰς παρεχομένας πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του εὐεργεσίας (=ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις), [οὗτος] δύναται πάντοτε νὰ εἶναι (=διατελοῖται ἂν [ὦν]=ἂν εἶη) ἐν πληρεστάτῃ ἀσφαλείᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 35.

§ 1. [Καὶ ὅχι μόνον δὲν θὰ παραβῆτε τὰ δίκαια τῆς μητροπόλεως], ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς [τριακοντούτεις] πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους γεγομένας [ἐν ἔτει 445 π. Χ. μεθ' ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι] σπονδάς, ἐὰν δέχησθε ἡμᾶς, οἵτινες οὐδετέρων (δηλ. οὔτε § 2. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακεδαιμονίων), εἴμεθα σύμμαχοι. Διότι ἔχει γραφῆ (=ῥηθῆ) ἐν αὐταῖς (ταῖς σπονδαῖς δηλ.) ὅτι, ἐάν τις (=ἦτις) ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων μὲ οὐδένα ἐκ τῶν δύο

(=μηδαμοῦ=μηδετέροις) εἶναι σύμμαχος, ἐπιτρέπεται [εἰς αὐτήν (=αὐτῇ)] νὰ προσέλθῃ πρὸς ὅποιονδήποτε ἐκ τῶν δύο § 3. *μερῶν εὐαρεσῆται* (=παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται). Καὶ [εἶναι] φοβερὸν, ἐὰν εἰς τούτους μὲν ἐδῶ *θὰ εἶναι ἐπιτραμμένον* (=ἔσται=ἔξεσται) νὰ λαμβάνωσι τὰ πληρώματα τῶν πλοίων των καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ἐγγεγραμμένων [Ἑλλήνων] καὶ προσέτι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μὴ ἐν ταῖς συνθήκαις ἐγγεγραμμένων (=καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος), καὶ μάλιστα (=οὐχ ἥκιστα) ἐκ τῶν ὑπηκόων σας, ἡμᾶς δὲ [ἐὰν (=εἰ)] *θέλουσι ἐμποδίσει* (=εἴρξουσι) καὶ ἀπὸ τῆς περὶ ἧς πρόκειται [ὁ λόγος] συμμαχίας καὶ ἀπὸ τῆς ἐξ ἄλλου οἰουδήποτε μέρους βοήθειας· ἔπειτα δὲ ὡς ἀδίκημα θέλουσι θεωρήσει, ἐὰν σεῖς πεισθῆτε εἰς ταῦτα, τὰ ὁποῖα σᾶς παρακαλοῦμεν.

§ 4. *Πολὺ ὅμως περισσότερον ἡμεῖς θέλομεν μέμφεσθαι ὑμᾶς* (=πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ὑμᾶς ἔξομεν), ἐὰν δὲν σᾶς πείσωμεν· διότι ἡμᾶς μὲν, ἐνῶ κινδυνεύομεν καὶ δὲν εἴμεθα ἐχθροί σας, θέλετε ἀποκρούσει, *τούτους δὲ ἐδῶ* (=τῶνδε δε) ἂν καὶ εἶναι ἐχθροί σας καὶ μέλλουσι νὰ ἐπέλθωσι καθ' ὑμῶν *ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσητε* (=οὐχ ὅπως=οὐκ ἐρῶ ὅπως=οὐ μόνον οὐ + κωλυταί γενήσεσθε=οὐ μόνον κωλύσεσθε), ἀλλὰ καὶ *θὰ ἐπιτρέψητε* (=περίψεσθε) [εἰς αὐτοὺς]· νὰ προσλάβωσι δύναμιν ἐκ τῆς ἐπικρατείας σας· *ταύτην δὲ τὴν [δύναμιν]* (=ἦν) δὲν εἶναι δίκαιον [*νὰ ἐπιτρέψητε νὰ προσλάβωσιν αὐτοὶ* (=περιορᾶν αὐτοὺς προσλαβεῖν)], ἀλλὰ [δίκαιον εἶναι] ἢ νὰ ἐμποδίζετε *τοὺς μισθοφόρους τοὺς ὁποίους ἐκεῖνοι* [οἱ Κορίνθιοι] *λαμβάνουσιν ἐκ τῆς ἐπικρατείας σας* (=τοὺς ἐκ τῆς ἡμετέρας μισθοφόρους ἐκείνων) ἢ καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἀποπέμψῃτε *βοήθειαν* (=ὠφελίαν) [δίκαιον εἶναι], καθ' ὅν τινα τρόπον ἠθέλετε κρίνει καλόν· πρὸ πάντων ὅμως, ἀφοῦ *ἐπισήμως* (=ἀπὸ τοῦ προφανοῦς) ἡμᾶς δεχθῆτε [εἰς τὴν συμμαχίαν σας] νὰ μᾶς βοηθῆτε.

§ 5. *Πολλὰ δέ, καθὼς ἀκριβῶς ἐν τῇ ἀρχῇ [τοῦ λόγου ἡμῶν] ὑπεδηλώσαμεν* (=ὑπέπομεν· ὑπαγορεύω), [*εἶναι*] *τὰ συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύομεν* (=πολλὰ δὲ τὰ συμφέροντα ἀποδεικνύομεν· σύμπτυξις δύο προτάσεων=πολλὰ ἔστι τὰ

συμφέροντα, ἃ ἀποδεικνύομεν) καὶ μάλιστα τὸ ἐξῆς, ὅπερ εἶναι μέγιστον (=καὶ μέγιστον· ἀντί: καὶ τὸ μέγιστον=καὶ μάλιστα τὸδε, ὅπερ ἔστι μέγιστον): ὅτι δηλ. καὶ οἱ ἴδιοι ἐχθροὶ εἰς ἡμᾶς (δηλ. τοὺς Κερκυραίους καὶ Ἀθηναίους) εἶναι (=ἦσαν· ἦτοι: ἦσαν καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ εἶναι) — τοῦτο δὲ ἴσα, ἴσα (=ὄπερ) [εἶναι] βεβαιωτάτη ἐγγύησις πίστεως [ὅτι δηλ. θὰ εἴμεθα πιστοὶ σύμμαχοί σας] — καὶ οὗτοι ὄχι ἀνίσχυροί [εἶναι], ἀλλ' ἱκανοὶ [ἡμᾶς τοὺς Κερκυραίους] τοὺς [ἀπ' αὐτῶν] ἀποστάντας νὰ βλάβωσι· καὶ ἐπειδὴ ναυτικὴ καὶ ὄχι ἡπειρωτικὴ εἶναι ἡ συμμαχία, ἣτις σᾶς προσφέρεται, ἡ ἀπόκρουσις αὐτῆς [τῆς ναυτικῆς δυνάμεως] δὲν εἶναι ὁμοία [πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἡπειρωτικῆς δυνάμεως] (=οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις), ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲν μὴ ἀφήσητε κανένα ἄλλον (=μηδένα ἄλλον εἶν· τὸ ἀπαρμ. εἶν εἶναι ἀπολ. ἀντί προστ.=μηδένα εἴατε)[νὰ ἀποκτήσῃ ναυτικόν], εἰάν δύνασθε, εἰάν ὅμως δὲν [δύνασθε] [=εἰ δὲ μὴ] [τοῦτο νὰ κατορθώσητε], ἔχετε (=ἔχουν· ἀπαρμφ. ἀντί προστακτ.) φίλον τοῦτον ὄσις [κατὰ τὸ ναυτικόν] εἶναι ἰσχυρότατος.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ 36

§ 1. Καὶ εἰς ὅποιον δὲ φαίνονται ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια λέγονται [ὑφ' ἡμῶν] εἶναι μὲν συμφέροντα, φοβεῖται ὅμως, μήπως ἔξ αἰτίας αὐτῶν, εἰάν πείθεται [εἰς ἡμᾶς], λύσῃ τὰς συνθήκας, ἃς γνωρίσῃ οὗτος ὅτι ὁ μὲν φόβος αὐτοῦ (=τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ) [τῆς τῶν συνθηκῶν διαλύσεως], εἰάν παρέχῃ αὐτῶ ἰσχύν (=ἰσχύν ἔχον) [ἐκ τῆς συμμαχίας μετὰ τῶν Κερκυραίων], τοὺς ἐχθροὺς θὰ ἐκφοβῆσῃ μᾶλλον[ἢ εἰάν δὲν εἶχεν ἰσχύν](=φοβῆσον), τὸ δὲ θάρρος αὐτοῦ(=τὸ δὲ θαρσοῦν), εἰάν δὲν δεχθῆ ἡμᾶς, ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς (ἢ: ἐπειδὴ φέρει ἀδυναμίαν [ἔνεκα τῆς μηπαρδοχῆς μας εἰς τὴν συμμαχίαν σας] (=ἀσθενὲς ὄν), [ἃς γνωρίσῃ — λέγω—] ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπιφοβόν (=ἀδεέστερον ἐσόμενον) πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες ἔχουσιν ἰσχύν· καὶ προσέτι (=καὶ ἅμα) [ἃς γνωρίσῃ οὗτος[ὅτι τώρα σκέπτεται ὄχι μᾶλλον (=οὐ τοι πλέον) ὑπὲρ τῆς Κερκύρας ἢ ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ [ἃς γνωρίσῃ] ὅτι προνοεῖ περὶ αὐτῶν (τῶν Ἀθηναίων) ὄχι τὰ

ὠφελιμώτατα (=οὐ τὰ κράτιστα) εἰς αὐτιάς (τὰς Ἀθήνας δηλ.), ὅταν διὰ τὸν μέλλοντα καὶ σχεδὸν (=ὄσον οὐ) παρόντα πόλεμον, περιφρονῶντες παρατηρῶν τὴν παροῦσαν μόνον στιγμήν (=τὸ αὐτίκα περισκοπῶν) [καὶ ὄχι τὰ μέλλοντα, ὡς ἀρμόζει], διστάζει νὰ προσλάβῃ τόπον (δηλ. τὴν Κέρκυραν) (=χωρίον), ὁ ὁποῖος ἐν κρισιμωτάταις περιστάσεσι (=μετὰ μεγίστων καιρῶν § 2. =ἐν μεγίστοις καιροῖς) καὶ σύμμαχος καὶ ἐχθρὸς γίνεται. Διότι [ὁ τόπος (=τὸ χωρίον, ἡ Κέρκυρα)] καὶ ἐν καλῇ θέσει κεῖται ὡς πρὸς τὸν παραπλέοντα (=καλῶς παράπλου κεῖται = ἐν καλῇ θέσει... τῷ παραπλέοντι) τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ὥστε μῆτε ἀπὸ ἐκεῖ ναυτικὸν νὰ ἀφήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν (=ἐπελθεῖν=προσελθεῖν=εἰς βοήθειαν ἐλθεῖν) τῶν Πελοποννησίων [εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορίνθιοι], καὶ τὸ ἀπὸ ἐδῶ ναυτικὸν σας [τὸ πλεόν] πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα [τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας δηλ.] νὰ συνοδεύσῃ, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι [ὁ τόπος] ὠφελιμώτατος.

Ἐπίλογος

§ 3. Διὰ τῆς ἐπομένης δὲ ἀνακεφαλαιώσεως, ἣτις εἶναι συντομωτάτη (=βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ = τῷδε δὲ [τῷ κεφαλαίῳ] ὄντι βραχυτάτῳ κεφαλαίῳ) [περίληψις τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων] καὶ καθ' ὅλου καὶ ἐν μέρει (=τοῖς τε ξύμπασιν καὶ καθ' ἕκαστον) δύνασθε νὰ μάθητε *οἷ δὲν πρόπει νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃτε* (=μὴ προέσθαι=καταλιπεῖν ἡμᾶς): τρία μὲν ναυτικά [ὑπάρχουσιν (=ἔστι)] εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἅτινα εἶναι (=ὄντα) ἄξια λόγου, τὸ ἰδικόν σας καὶ τὸ ἰδικόν μας καὶ τὸ τῶν Κορινθίων. Ἐὰν δὲ *θὰ ἐπιτρέψῃτε* (=περιόψεσθε) νὰ ἐνωθῶσι τὰ δύο ἐκ τούτων καὶ [ἐὰν] οἱ Κορίνθιοι ὑποτάξουσιν ἡμᾶς πρότερον, *θὰ ναυμαχήσῃτε* συγχρόνως καὶ κατὰ τῶν Κερκυραίων καὶ κατὰ τῶν Πελοποννησίων· ἐὰν ὁμως δεχθῆτε ἡμᾶς [εἰς τὴν συμμαχίαν σας], *θὰ δύνασθε* (=ἔξετε) νὰ πολεμῆτε πρὸς αὐτοὺς *μὲ περισσότερα πλοῖα κατὰ τὰ ἰδικά μας* (ἢ: μὲ ναυτικὸν ἠυξημένον καὶ διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας=ναοὶ πλείοσι ταῖς ἡμετέραις). § 4. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς [εἶπον] τοιαῦτα, οἷα τὰ ἐξῆς.

Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων ῥηθείσα τῷ
432 π. Χ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 37

Πρόλογος

§ 1. Εἶναι ἀνάγκη (= ἀναγκαῖόν [=ἔστι]), ἐπειδὴ οὗτοι ἐδῶ οἱ Κερκυραῖοι ὠμίλησαν (= Κερκυραίων τῶνδε τὸν λόγον ποιησαμένων) ὄχι μόνον περὶ τοῦ νὰ δεχθῆτε αὐτούς (= σφῆς) [εἰς τὴν συμμαχίαν σας], ἀλλὰ [καὶ περὶ τοῦ] ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀδικοῦμεν [αὐτούς] καὶ [ὅτι] αὐτοὶ οὐχὶ δικαίως (: ἀδίκως=οὐκ εἰκότως) πολεμοῦνται [ὑφ' ἡμῶν], ἀφοῦ πρῶτον καὶ ἡμεῖς ἀναφέρωμεν (= μνησθέντας καὶ ἡμᾶς) περὶ τῶν δύο τούτων τότε (=οὕτω) [ὁπόταν δηλ. ἀναφέρωμεν καὶ ἡμεῖς περὶ τῶν δύο τούτων] καὶ εἰς τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ λόγου [ἡμῶν] νὰ προχωρήσωμεν, ἵνα γνωρίζητε πρὶν ἢ ἀποφασίσητε (= προειδῆτε) μετὰ περισσοτέρας ἀσφαλείας καὶ τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν (= ἀξίωσιν) καὶ [ἵνα] τὴν τούτων ἐδῶ ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἴτησιν συμμαχίας (= τὴν τῶνδε χρεΐαν) μετὰ περισκέψεως (: ὄχι ἄνευ λόγου=μὴ ἀλογίστως) ἀποκρούσητε (: ἀπορρίψητε).

Διήγησις.

§ 2. Δυσχυρίζονται λοιπὸν (= δὲ) [οἱ Κερκυραῖοι] ὅτι ἔνεκα τῆς συνετῆς οὐδειερότητος αὐτῶν (=διὰ τὸ σῶφρον) δὲν ἐδέχθησαν τὴν συμμαχίαν οὐδενὸς μέχρι τοῦδε (=πῶ)· ἀλλὰ τοῦτο (=τὸ δὲ) ἔπραξαν ἐπίτηδες, ἵνα πράττωσι πᾶσαν ἀδικίαν (=ἐπὶ κακουργίᾳ) καὶ ὄχι ἔνεκα δικαιοσύνης (=οὐκ ἀρετῆ), διότι δὲν ἤθελον νὰ ἔχωσιν οὐδένα οὔτε σύμμαχον (: συμμέτοχον) εἰς τὰ ἀδικήματα [τὰ ὁποῖα ἔπραττον πρὸς τοὺς γείτονας], οὔτε μάρτυρα, οὔτε νὰ αἰσχύνωνται παρακινουῦντες [αὐτοὺς τοὺς συμμάχους εἰς ἀδίκους πράξεις]. Καὶ προσέτι (= καὶ ἄμα), ἐπειδὴ ἡ πόλις αὐτῶν κεῖται εἰς θέσιν (=κειμένη θέσιν), ἥτις

καθιστᾶ αὐτὴν ἐπαρκοῦσαν εἰς ἑαυτὴν (μὴ ἔχουσαν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κατόικων αὐτῆς ἀναγκαιούντων ἢ ἄλλως : πρόσφορον, κατάλληλον = αὐτάρκη) παρέχει [εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν] αὐτοὶ μόνοι τῶν *να γίνονται δικασταὶ* (= αὐτοὺς δικαστὰς γίνεσθαι) [τῶν ἀδικημάτων] *τὰ ὅποια κάμνουσιν εἰς ἄλλους* (= ὧν βλάπτουσι τινὰς) παρὰ [τὰ γίνονται δικασταὶ] ἄλλοι σύμφωνα μὲ συνθήκας : *διότι* (= διὰ τὸ... μάλιστα δέχεσθαι) *σπανιώτατα* (= ἥκιστα) πλείοντες αὐτοὶ ἔξω τῆς νήσου τῶν πρὸς τοὺς πλησίον [ἅτε οἰκοῦντες πόλιν εἰς αὐτάρκη θέσιν κειμένην] *προθυμότατα* (= μάλιστα) δέχονται [ἵνα ληστεύσωσι] τοὺς ἄλλους, οἵτινες προσορμίζονται εἰς τὸν λιμένα των *ἐξ ἀνάγκης* (εἶτε δηλ. ἕνεκα βιαίων ἀνέμων ἢ ἄλλων αἰτιῶν = ἀνάγκη). *Καὶ ἐν τούτῳ τῷ πράγματι* (= κἂν § 4. τούτῳ) ἔχουσι προβάλλει πρὸς δικαιολογίαν των *αὐτὸ τὸ ὅποιον εὐσχημῶς λέγουσιν ἄσπονδον* (ἢ : τὴν εὐσχημον ἔλλειψιν συνθηκῶν = τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον) [καὶ τὸ ὅποιον *ἔσχον ὡς ἐπάγγελμα* (= ἐπετήδευσαν)] ὅχι ἵνα μὴ μετ' ἄλλων (τῶν συμμάχων δηλ.) ἀδικίας πράττωσιν, ἀλλ' ἵνα αὐτοὶ μόνοι (= κατὰ μόνας) ἀδικῶσι καὶ ὅπως, *ὅπου μὲν* (= ἐνθα) ἠθέλον εἶναι *ἰσχυροὶ* (: ὑπέρτεροι τῶν εἰς τοὺς λιμένας των προσορμίζομένων), *ἀρπάζωσι τι βιαίως* (: ἐπιβάλλωσι βίαν = βιάζονται), *ὅπου δὲ διαφυγόντες τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων λάβωσι τι* (= οὐδ' ἂν λάθωσι), *να τὸ κρατῶσιν ἐκ πλεονεξίας* (= [ὅπως] πλεόν ἔχωσι), *ἐὰν δὲ κἂπου προσλάβωσι χωρίον τι [δι' ὁποιοῦδήποτε θεμιτοῦ ἢ ἀθεμίτου μέσου]* (= ἦν δὲ που τι προσλάβωσι), *να δεικνύονται ἀναίσχυντοι* [διότι ἀναίσχύντως κρατοῦσιν αὐτό]. *Καὶ § 5. ὅμως, ἐὰν ἦσαν πράγματι ἄνδρες, καθὼς ἴσα ἴσα ἰσχυρίζονται δίκαιοι* (= ἀγαθοὶ), ὅσῳ περισσότερον ἀπρόσβλητοι ἦσαν ὑπὸ [προσβολῶν] τῶν ἄλλων [ὡς σπανιώτατα ἐκπλέοντες ἐκ τῆς ἑαυτῶν νήσου], *τόσῳ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν* (= ἔξῃν αὐτοῖς) *να δεικνύωσι τὴν δικαιοσύνην των φανερωτέραν μετὰ τὸ να ἀπονέμωσι καὶ λαμβάνωσι τὸ δίκαιον* [διὰ τὴν νομίμου ὁδοῦ] (: συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ δίκαιον = διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 38

- § 1. 'Αλλ' [οἱ Κερκυραῖοι] οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους [Ἕλληνας] οὔτε πρὸς ἡμᾶς εἶναι τοιοῦτοι, [ὅποιοι ἄφειλον νὰ εἶναι, δηλ. ἄνδρες δίκαιοι]· καίτοι δὲ εἶναι ἄποικοι [ἡμῶν], πάντοτε (: καθ' ὄλον τὸν πρότερον χρόνον=διὰ παντὸς [χρόνου]) εἶναι ἀποκεχωρισμένοι ἀπὸ ἡμᾶς (=ἀφρεσιᾶσι) καὶ τώρα πολεμοῦσι [καθ' ἡμῶν], ἰσχυριζόμενοι *ὅτι δῆθεν* (=ὡς) δὲν ἐστάλησαν ἄποικοι *διὰ νὰ κακοποιῶνται [ὑφ' ἡμῶν]* (=ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν).
- § 2. 'Αλλ' οὐδ' ἡμεῖς αὐτοὶ λέγομεν *ὅτι* τοὺς ἐστείλαμεν ἀποίκους, ἵνα περιφρονώμεθα ὑπὸ τούτων, ἀλλ' *ἵνα εἴμεθα ἡγεμόνες* (: ἵνα προηγώμεθα αὐτῶν) καὶ *νὰ τιμώμεθα* (=θαυμάζεσθαι) [ὑπ' αὐτῶν] *πρεπόντως* (ἦτοι ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν μητρό-)
- § 3. πολιν=τὰ εἰκότα). Αἱ ἄλλαι *παραδειγματος χάριν* (=γούν) ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς καὶ *πολὺν περισσότερον* (=καὶ μάλιστα)
- § 4. [ἢ οἱ ἄλλοι] ἡμεῖς ἀγαπώμεθα ὑπὸ τῶν ἀποίκων· καὶ [εἶναι] φανερόν *ὅτι*, ἐὰν *εἰς τὰς περισσοτέρας ἀποικίας* (=τοῖς πλείοσιν) εἴμεθα ἀφρεστοί, εἰς τούτους ἐδῶ μόνους *οὐχὶ μετὰ δρθοῦ λόγου* (: ἀλόγως) δὲν ἠθέλομεν ἀρέσκει, οὐδὲ ἠθέλομεν ἐκστρατεύει παρὰ τὸ πρόπον κατ' αὐτῶν, ἂν μὴ καὶ καθ' ὑπερβολὴν
- § 5. πῶς ἠδικούμεθα ὑπ' αὐτῶν. Ἐντιμον δὲ πρᾶγμα θὰ ἦτο εἰς τούτους μὲν ἐδῶ—*καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἀπειτυγᾶνομεν τοῦ δρθοῦ εἰς τὰς κρίσεις ἡμῶν* (=εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν)—*νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν παραφορὰν ὑμῶν* [ἐξ ἧς κινούμενοι θὰ ἠδικοῦμεν αὐτούς], εἰς ἡμᾶς δὲ [θὰ ἦτο] ἐπονείδιστον νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν βίαν ἀπέναντι τῆς μετριοφροσύνης τούτων.
- § 6. *Ἐνεκα δὲ τῆς ὑπεροψίας, ἣτις προέρχεται ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ πλοῦτου* (=ὑβρεὶ δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλοῦτου· σχῆμα ἐν δια δυοῖν=ὑβρεὶ τῇ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ πλοῦτου γινόμενῃ) καὶ ἄλλα πολλὰ παρὰ τὸ καθῆκον αὐτῶν [ὡς ἀποίκων ἡμῶν] ἔπραξαν καὶ τὴν Ἐπίδαμνον, ἣτις εἶναι ἰδική μας [ἀποικία, διότι ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας ταύτης, ὅτε αὕτη ἀφκίσθη, ἦτο Κορίνθιος, ὁ Φαλίος], *ὅτε μὲν ἔπασχε κακὰ [ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βαρβάρων καὶ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδων] δὲν τὴν περι-*

ποιούντο ὡς ἀποικίαν ἑαυτῶν (=οὐ προσεποιούντο), ὅτε ὁμως ἡμεῖς ἤλθομεν, ἵνα τὴν βοηθήσωμεν (=ἐπὶ τιμωρίᾳ), ἀφοῦ κατέλαβον αὐτὴν διὰ τῆς βίας (διὰ πολέμου), τὴν κατέχουσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 39

§ 1. Καὶ λέγουσι δὰ ὅτι διὰ δίκης πρότερον (ἦτοι πρὶν ἢ ἐκπολιορκήσωσι τὴν Ἐπίδαμνον) ἠθέλησαν νὰ διαλύσωσι τὴν διαφορὰν των (=κρίνεσθαι) ἀλλ' ὅταν βεβαίως προκαλῆ ταύτην τὴν δίκην (=ἦν γε προκαλούμενον) ὁ ὑπερέχων (=τὸν προύχοντα) καὶ ὁ ἐξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος (=καὶ [τὸν] ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς [όντα]), δὲν πρέπει (=οὐ δεῖ) νὰ φαίνεται, ὅτι [οὗτος] ὀμιλεῖ μετὰ τινος σπουδαιότητος, ἀλλὰ [πρέπει νὰ φαίνεται ὅτι ὀμιλεῖ μετὰ τινος σπουδαιότητος] οὗτος, ὅστις ἐξισούται πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του (=τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον [τῷ ἐναντίῳ]) καὶ κατὰ τὰ ἔργα ὁμοίως καὶ κατὰ τοὺς λόγους πρὸ τοῦ § 3. νὰ ἔρηται εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα. Οὗτοι δὲ ὄχι πρὸ τοῦ νὰ ἐκπολιορκήσωσι τὴν Ἐπίδαμνον (=τὸ χωρίον), ἀλλ' ὅτε ἤρχισαν νὰ τομιζῶσι (=ἠγγήσαντο) ὅτι ἡμεῖς δὲν θὰ ἀδιαφορήσωμεν [εἰς τοῦτο], τότε καὶ τὴν εὐσημον πρόφασιν τῆς δίκης προέτειναν καὶ ἔχουσιν ἔλθει ἐδῶ (εἰς τὰς Ἀθήνας δηλ.) ὄχι μόνον τὰ ἐκεῖ [ἐν Ἐπιδάμνῳ] ἀδικήματα μόνοι των διαπραξάντες (=αὐτοὶ ἁμαρτόντες), ἀλλὰ καὶ ἔχοντες τώρα τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ συμμαχῆτε σεῖς [μεθ' ἡμῶν], ἀλλὰ νὰ συναδικῆτε μετ' αὐτῶν καὶ νὰ δέχησθε αὐτοὺς εἰς τὴν συμμίχνην σας, ἂν καὶ § 3. εἶναι ἐχθροὶ μας. Ἀλλ' οὗτοι (=οὗς) ἔπρεπεν, ὅτε ἦσαν ἀσφαλέστατοι, τότε, νὰ προσέλθωσιν [εἰς σᾶς πρὸς συμμαχίαν] καὶ νὰ μὴ [προσέλθωσι] καθ' ὃν χρόνον (=ἐν ᾧ [χρόνῳ]) ἡμεῖς μὲν εἴμεθα ἠδικημένοι ἐπ' αὐτῶν [διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδάμνου], οὗτοι δὲ εὐρίσκονται ἐν κινδύνῳ, μηδὲ [νὰ προσέλθωσι] εἰς περιττεῖν κατὰ τὴν ὁπίαν (=ἐν ᾧ) σεῖς, ἐνῶ δὲν μετέσχετε τῆς ναυτικῆς αὐτῶν δυνάμεως τότε [ὅτε ἦσαν ἀσφαλέστατοι], τώρα θὰ δώσητε εἰς αὐτοὺς βοήθειάν τινα (=νῦν μεταδώσετε τῆς ὠφελίας) καί, ἐνῶ εἴσθε μακρὰν (ἦ: ἐνῶ δὲν μετέσχετε) τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν (=τῶν ἁμαρτημάτων ἀπο-

γενόμενοι), *ἐξ ἴσου [μὲ τοὺς Κερκυραίους] θὰ κατηγορηθῆτε* (=τὸ ἴσον τῆς αἰτίας ἐξετε) ὑφ' ἡμῶν, *ἐὰν δὲ πρὸ πολλοῦ εἶχον κοινὰς μὲ σᾶς τὰς δυνάμεις των* (=πάλαι δὲ κοινώσαντες τὴνδύναμιν), [*ἔπρεπε* (=χορῆν)] *νὰ ἔχωσιν [αὐτοὶ] κοινὰ [μὲ σᾶς (=ὑμῖν)] καὶ τὰ [ἐκ τούτου] ἀποτελέσματα.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 40

§ 1. Ὅτι μὲν λοιπὸν *καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ* (=αὐτοὶ τε) μετὰ δικαίων *παραπόνων* (=ἐγκλημάτων) *ἔχομεν ἔλθει [ἐνταῦθα]* (=ἤκομεν [δεῦρο]) *καὶ οὗτοι ἐδῶ* (=οἶδε) [οἱ Κερκυραῖοι] εἶναι βίατοι καὶ πλεονέκται, ἔχει γίνεαι φανερόν [ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν λεχθέντων]. ὅτι δὲ δὲν ἠθέλετε δεχθῆ αὐτοὺς [ὡς συμ- § 2. μάχους] δικαίως, πρέπει νὰ ἐνοήσητε [τοῦτο]. *Διότι, ἐὰν ὑπάρχη ῥητὸν ἄρθρον* (=εἰ γὰρ εἴρηται) ἐν ταῖς συνθήκαις *ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς συνθήκαις πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ [νὰ ἔλθῃ]* (=ἔξεῖναι... ἐλθεῖν=ἔξεῖναι τινα (=ἐκάστη) τῶν ἀγράφων πόλεων ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους βούλεται [ἐλθεῖν]), *τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης* (=ἡ ξυνήκη) *δὲν ἔχει κῦρος* (=οὐκ ἔστι) [*δι' ἐκεῖνους*] *οὔτινες προσέρχονται εἰς τὴν συμμαχίαν ἄλλων* (=τοῖς ἰούσι), *ἵνα βλάπτωσιν ἄλλους* (=ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων), ἀλλὰ [*δι' ἐκεῖνον*], ὅστις χωρὶς νὰ ἀποστερῆ ἑαυτὸν ἀπὸ ἄλλου (ἧ : χωρὶς νὰ ἀποστατῆ ἀπὸ ἄλλου) ἔχει ἀνάγκην βοηθείας *καὶ [δι' ἐκεῖνον] ὅστις δὲν θὰ γίνῃ αἰτιος πολέμου* (=καὶ ὅστις μὴ ποιήσῃ πόλεμον) ἀντὶ τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν, [οἱ ὅποιοι βεβαίως δὲν θὰ τὸν δεχθῶσιν], ἐὰν εἶναι φρόνιμοι ἄνθρωποι. *τοῦτο δὲ* (=ὁ) *τὸ νὰ ἔχητε δηλ. πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης*, τώρα σεῖς, ἐὰν δὲν πείθησθε εἰς τοὺς λόγους ἡμῶν, ἠθέλετε πάθει. Διότι [ἐὰν ἠθέ- § 3. λετε δεχθῆ αὐτοὺς], δὲν ἠθέλετε γίνεαι πρὸς τούτους ἐδῶ μόνον *βοηθοὶ* (ἐπίκουροι), ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀντὶ συμμαχῶν [ἠθέλετε γίνεαι] πολέμιοι. Διότι εἶναι ἀνάγκη, ἐὰν *ὑπάγητε* (:συμμαχήσητε) μετ' αὐτῶν, ἡμεῖς καὶ νὰ ἀποκρούσωμεν τούτους (τοὺς Κερκυραίους) *ὄχι ἀνευ ὑμῶν* (ἧ : καὶ σᾶς ὁμοῦ).

§ 4. Καὶ ὁμοῦς δίκαιον βεβαίως εἶναι (=καίτοι δίκαιοί γε ἔστέ· προσ. συνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. : καίτοι δίκαιόν γ' ἔστι) πρὸ πάντων νὰ στέκησθε μακρὰν καὶ τῶν δύο (ἢ : νὰ ἦσθε οὐδέτεροι = ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις), ἐὰν δὲ [δὲν θέλητε νὰ μείνητε οὐδέτεροι], δίκαιον εἶναι] νὰ ἐνωθῆτε μεθ' ἡμῶν (=ιέναι μεθ' ἡμῶν) τοῦναντίον [τῆς αἰτουμένης συμμαχίας] ἐναντίον τούτων—διότι (=γε) με τοὺς Κορινθίους μὲν ἐν ταῖς συνθήκαις περιλαμβάνεσθε (=ἐνσπονδοί ἐστε), με τοὺς Κερκυραίους δὲ οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἐσυνθηκολογήσατε (=δι' ἀνακωχῆς ἐγένεσθε)—καὶ νὰ μὴ καθιερώνητε τὴν συνθήειαν [=τὸν νόμον], ὥστε νὰ δέχηται τις ἐκείνους, οἵτινες ἀποστατοῦσιν ἀπὸ

§ 5. τοὺς ἄλλους. Διότι οὐδὲ ἡμεῖς, ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπεστατήσαν [ἀφ' ἡμῶν τῷ 440 π. Χ.] ἐψηφίσαμεν ἐναντίον σας (=προσεθέσαμεν ψῆφον ἐναντίαν ὑμῖν), ἂν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ διηρημένοι [περὶ τοῦ ζητήματος], ἂν πρέπει νὰ βοηθῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Σαμίους δηλ.), ἀλλὰ φανερὰ ἐναντιωθέντες εἴπομεν (=ἀντείλομεν) νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ (§ 6) ἴδιος τοὺς ἀνήκοντας εἰς αὐτὸν (=τοὺς προσήκοντας) συμμαχοῦς. Διότι, ἐὰν τοὺς κακόν τι [ἐναντίον μας] πράττοντας βοηθήσητε δεχόμενοι [αὐτούς], θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμαχῶν (=φανεῖται καὶ τῶν ὑμετέρων) ὄχι ὀλιγώτεροι (: πλείστοι=οὐκ ἐλάσσω), οἵτινες (=ἂ) θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς (=πρόσεισιν ἡμῖν) καὶ ἐπομένω, θὰ καθιερώσητε τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνθήειαν (=καὶ τὸν νόμον θήσεσθε) [τοῦ νὰ δεχησθε δηλ. τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ ἄλλους] μᾶλλον ἐναντίον σας παρὰ ἐναντίον μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 41

§ 1. Δικαιολογητικοὺς μὲν λοιπὸν λόγους τούτους πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν νὰ εἴπωμεν (=δικαιώματα... ἔχομεν=τάδε=ταυτέ· ἔστι δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν) ἀρκετοὺς κατὰ τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων [διότι κατὰ τοὺς βαρβάρους, ἀνθρώπους ἀναγώγους καὶ ἰδιοτελεῖς οὐδὲν δίκαιον εἶναι ἱκανὸν νὰ πείσῃ]· προτιρέομεν δὲ ὑμᾶς καὶ ἀπαιτοῦμεν νὰ ἀνταποδώσητε εἰς

ἡμᾶς χάριν τοιαύτην (οἷα ἡ ἐξῆς : νεῶν γὰρ...) (= παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε [ἔχομεν]), ἣτις λέγομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀνταποδοθῇ (= ἦν φάμεν ἀντιδοθῆναι) εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει) δίδου δὲν εἰμεθα ἐχθροὶ (= οὐκ ἐχθροὶ ὄντες), ὥστε αὕτη νὰ γίνῃ εἰς ὑμᾶς πρόξενος βλάβης [ἐν τῷ μέλλοντι γιγνομένων οὕτω ἡμῶν ἰσχυροτέρων διὰ τῆς χάριτος, ἣτοι τῆς ἀποπομπῆς τῶν Κερκυραίων], οὔτε πάλιν [τόσον στενοὶ] φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατάχρησιν αὐτῆς (= ἐπιχρησθαι). § 2. Ὅτε δηλαδὴ ποτε εἴχετε ἔλλειψιν πολεμικῶν (= μακρῶν) πλοίων πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ [δεκατετραετοῦς: 505—491 π. Χ.] πολέμου κατὰ τῶν Αἰγινήτων πρὸ τοῦ Περσικοῦ πολέμου (= ὑπὲρ τὰ Μηδικά), εἴκοσι ναῦς παρὰ τῶν Κορινθίων ἐλάβετε καὶ αὕτη ἡ εὐεργεσία ἡμῶν καὶ ἡ γενομένη εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Σαμίων [τῷ 440 π. Χ., πρβλ. Α', 40,5] τὸ νὰ μὴ δηλ. ἐξ αἰτίας ἡμῶν (= δι' ἡμᾶς) οἱ Πελοποννήσιοι βοηθήσωσιν αὐτούς, ἐγίνεν αἰτία, ὥσπερ σεῖ; τοὺς μὲν Αἰγινήτας νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε (παρέσχε... κόλασιν=ἐποίησεν ὥστε ὑμᾶς ἐπικρατῆσαι Αἰγινήτων, κολάσαι δὲ Σαμίους)· καὶ ἐγένετο [ἡ εὐεργεσία] εἰς τοιαύτας περιστάσεις, καθ' ἃ; (= οἷς=ἐν οἷς) μάλιστα οἱ ἄνθρωποι, ὅτε ἐπέρχονται κατὰ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, τὰ πάντα καθ' ὁλοκληρίαν παραμελοῦσι (= τῶν πάντων ἀπε- § 3 ρίοπτοί εἰσι=τὰ πάντα οὐ περισκοποῦσι=τὰ πάντα περιορῶσι) πλὴν τῆς νίκης· διότι [οἱ ἄνθρωποι] καὶ φίλον θεωροῦσι τὸν βοηθοῦντα αὐτούς (= τὸν ὑπουργοῦντα) ἂν καὶ πρότερον οὗτος ἦτο ἐχθρὸς, καὶ ἐχθρὸν τὸν ἀντισταμένον εἰς αὐτούς· καὶ φίλος ἂν τύχη νὰ εἶναι οὗτος· διότι [οἱ ἄνθρωποι] καὶ τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις παραμελοῦσι (εἰς χεῖρονα θέσιν βάλλουσι· παραβλέπουσι νὰ φθειρῶνται) (= τὰ οἰκεία χεῖρον τίθενται) ἕνεκα τῆς παρούσης σφιδρᾶς ἐπιθυμίας τῆς νίκης (= ἕνεκα τῆς αὐτίκα φιλονικίας=ἕνεκα τοῦ σφύδρα νίκης ὀρέγεσθαι).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 42

§ 1. Ταύτας δὲ τὰς εὐεργεσίας (= ὧν=ταῦτα δέ· ἀναφ. προσθετικῇ) ἔχοντες ὑμεῖς [οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρόντες] κατὰ νοῦν

καὶ νεώτερός τις, ἀφοῦ μάθη αὐτὰς παρὰ πρεσβυτέρου, ἄς θεωρῆ καθ' ἑκόν του (= ἄξιούτω) νὰ ἀνταποδίδῃ (= ἀμύνεσθαι = ἀμείβεσθαι) εἰς ἡμᾶς τὰς ὁμοίας εὐεργεσίας καὶ ἄς μὴ νομίσῃ ὅτι δίκαια μὲν εἶναι ταῦτα, τὰ ὁποῖα λέγονται (= δίκαια... λέγεσθαι = δίκαια μὲν εἶναι τάδε, ἃ λέγεται), συμφέροντα δὲ ὅτι εἶναι ἄλλα, ἐὰν θὰ πολεμήσῃ τις. § 2. Διότι καὶ τὸ συμφέρον πρὸ πάντων ἀκολουθεῖ (ἐμφανίζεται = ἐπιτεταί) ἐκεῖ ὅπου (= ἐν ᾧ) ἐλάχιστά τις ἀδικεῖ καὶ : ὁ μέλλον πόλεμος (= καὶ τὸ μέλον τοῦ πολέμου), διὰ τοῦ ὁποῦ (= ᾧ) ἐκφοβίζοντες ὑμᾶς οἱ Κερκυραῖοι σᾶς παρακινουῦσι νὰ μᾶς ἀδικήτε, εἶναι ἀκόμη ἀδηλοῦς (= ἐν ἀφανεί κεῖται) καὶ δὲν [εἶναι] καλὸν ὑμεῖς παρασυρθέντες (: παρακινήθέντες = ἐπαρθέντας) ὑπ' αὐτοῦ [τοῦ πολέμου] φανεράν ἔχθραν τώρα καὶ ὄχι μέλλουσαν κατὰ τῶν Κορινθίων νὰ ἔχητε, ἀλλὰ (= δὲ) φρόνιμον (= σὺφρον) μᾶλλον [εἶναι] νὰ ἀφαιρέσητε ὀλίγον κατ' ὀλίγον (= ὑφελεῖν) [μέρος τι (= τι)] τῆς δυσπιστίας, ἣτις πρότερον ὑπῆρχεν [εἰς ὑμᾶς ἐναντίον μας] ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρέων [τῶν συμμάχων σας, οἵτινες § 3. ἀποστατήσαντες ἀφ' ὑμῶν, εἶχον τύχει τῆς βοήθειάς μας]. διότι ἡ τελευταία εὐεργεσία [ἦν παρέσχομεν κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Σαμίους πόλεμον καὶ ἣτις εἶναι νεωτέρα — τελευταία — τῆς ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρέων ἔχθρας] ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ γινόμενη (= καιρὸν ἔχουσα) καὶ μικροτέρα ἐὰν εἶναι [τῶν προτέρων] (= κἂν ἐλάσσων ἢ) ἔχει τὴν δύναμιν μεγαλύτερον παράπονον (= ἐγκλημα) νὰ ἐξαλείψῃ (: νὰ διαλύσῃ = λύσῃ). § 4. Μηδὲ παρασύρεσθε ὑπὸ τούτου (= μηδὲ ἐφέλεκθε τούτῳ), ὅτι δηλ. [οἱ Κερκυραῖοι] προσφέρουσιν [εἰς σᾶς] μεγάλην σύμμαχίαν ναυτικοῦ· διότι τὸ νὰ μὴ ἀδικῆ τις τοὺς ὁμοίους του [κατὰ τὴν δύναμιν] εἶναι ἰσχυροτέρα δύναμις ἢ νὰ θέλητε νὰ ἐπικρατήτε [τῶν ἄλλων] (= τὸ πλέον ἔχειν) διὰ πολέμου (= διὰ κινδύνων) παρασυρθέντες ὑπὸ τοῦ πρὸς σιγμῆν φανεροῦ συμφέροντος (= τῷ αὐτίκα φανερωῖ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 43

Ἐπίλογος

§ 1. Ἡμεῖς δέ, ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει (εὐρεθῆ) εἰς τὴν δύσκολον περίστασιν τούτων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα (=

οἷς=τούτοις [τοῖς πράγμασιν] ἃ) ἡμεῖς αὐτοὶ (=αὐτοὶ) ἐν τῷ
 Λακεδαίμονι [ἐνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοποννησίων
 περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου] ἐνώπιον πάντων διεκηρύξα-
 μεν (=προείπομεν), δηλ. ἕκαστος μόνος του (=αὐτὸν τινα) νὰ
 τιμωρῇ τοὺς ἰδικούς του συμμάχους, ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν
 (=ἀξιούμεν) τὸ αὐτὸ τώρα νὰ ἐπιτύχωμεν (=κομίζεσθαι=
 λαμβάνειν=τυγχάνειν) παρ' ἡμῶν [δηλ. νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς
 Κερκυραίους τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν] καὶ [ἔχομεν τὴν
 ἀξίωσιν] νὰ μὴ βλάψητε ἡμᾶς [διὰ τῆς ψήφου σας], ἐνῶ ὠφελή-
 θητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας ψήφου [κατὰ τὰ Σαμιακά]. § 2. Ἐπο-
 δώσατε δὲ τὰ ἴσα ἐς ἡμᾶς [καὶ ὑμεῖς], κρίνοντες (: νομίσαντες=
 γνόντες) ὅτι αὕτη ἡ περίστασις εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν (=ἐν ᾧ)
 καὶ ὁ βοηθῶν εἶναι φίλιτος (=φίλος μάλιστα) καὶ ὁ
 ἀνθιστάμενος [εἶναι] ἐχθιστος (=ἐχθρὸς [μάλιστα]). § 3. Ὅθεν
 (=καὶ) τοὺς Κερκυραίους τούτους ἐδῶ μῆτε ὡς συμμάχους δέχε-
 σθε παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν (=βίβη ἡμῶν), μῆτε βοηθεῖτε αὐ-
 τοὺς, ἐν ᾧ ἔχουσιν ἀδικήσει [ἄλλους] (=ἀδικούσι=ἡδίκη-
 κόσι). § 4. Καὶ ταῦτα ἐὰν κάμνητε (: καὶ οὕτω πράττοντες=
 καὶ τάδε ποιοῦντες), καὶ τὰ πρέποντα θέλετε πράξει καὶ τὰ ὠφε-
 λιμώτατα (=τὰ ἄριστα ἢ : τὰς ἀρίστας βουλάς) θέλετε σκεφθῆ-
 δι' ἡμᾶς αὐτοὺς (ἢ : ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν=ὑμῖν αὐτοῖς).

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΗΜΗΓΟΡΙΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Δημηγορία τοῦ Ἀρχιδάμου ῥηθεῖσα τῷ 431
π. Χ. ἐν τῷ παρὰ τὸν Ἴσθμόν συγκροτη-
θέντι πολεμικῷ συμβουλίῳ ἐκ τῶν στρα-
τηγῶν καὶ λοιπῶν ἀξιωματούχων τῶν
συμμαχικῶν πόλεων.

Πρόλογος

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

§ 1. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι εὐθύς μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς συμβάντα ἔστειλλον ἀγγελιαφόρους κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (=περιήγγελλον) εἰς τὰς πόλεις τὰς εὕρισκομένας ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς χώρας τῶν ἔξω τῆς Πελοποννήσου συμμάχων (=τὴν ἔξω συμμαχίαν) διατάσσοντες νὰ παρασκευάζωσι (=παρασκευάζεσθαι) στρατὸν καὶ τὰ τρόφιμα (=τὰ ἐπιτήδεια), ὅποια εἶναι πρέπον (=οἷα εἰκόσ [ἔστι]) νὰ ἔχωσιν δι' ἐκστρατείαν ἔξω τῆς χώρας τῶν (: ὑπερόριον=ἔκδημον), διότι ἐσκόπουν νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν. § 2. Ὅσακις (=ἐπειδὴ) δὲ ἦσαν ἔτοιμοι ἕκαστοι, κατὰ τὸν χρόνον τὸν ὠρισμένον (=τὸν εἰρημένον) [ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων] συνήρχοντο (=ξυνῆσαν) τὰ δύο τρίτα (=τὰ δύο μέρη) ἕξ ἑκάστης πόλεως εἰς τὸν Ἴσθμόν. § 3. Καὶ ὅτε ὄλον τὸ στρατεύμα ἦτο συνηθροισμένον, ὁ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης,

συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς ὅλων τῶν [συμμάχων] πόλεων καὶ τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἐπισήμους (=καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει) καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους [ἐξ αὐτῶν] ἔκαμνε [πρὸς αὐτούς] τοιαύτας περίπου συμβούλας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

§ 1. Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ [ὑμεῖς] οἱ σύμμαχοι, [ἂν (=εἶ)] καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς ἐκστρατείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω [ταύτης] ἔκαμον (=ἐξεστράτευσαν), καὶ οἱ γεροντότεροι ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων δὲν εἶναι ἄπειροι τῶν πολέμων, ὅμως δὲν ἐξεστρατευσάμεν [ποτε] ἀκόμη ἐκ τῆς χώρας μας (=οὐπω ἐξήλθομεν) ἔχοντες πολεμικὴν προπαρασκευὴν (πολεμικὴν δύναμιν) μεγαλυτέραν ταύτης δὰ [τῆς ἀνερχομένης εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας ἀνδρας] ἀλλὰ καθὼς (=καὶ) δυνατωτάτη (ἰσχυροτάτη) εἶναι ἢ πόλις ἐναντίον τῆς ὁποίας τώρα πορευόμεθα, [οὕτω] καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι ἐκστρατεύομεν (=στρατεύοντες ἐρχόμεθα). § 2. Δίκαιον λοιπὸν εἶναι μῆτε ἡμεῖς κατώτεροι τῶν πατέρων ἡμῶν νὰ δεικνυόμεθα [ὅτι εἴμεθα], μῆτε ὑποδεέστεροι τῆς περὶ ἡμῶν αὐτῶν φήμης. Διότι ὀλόκληρος ἡ Ἑλλάς ἐνεκα ταύτης τῆς πολεμικῆς ἡμῶν κινήσεως (=τῆδε τῇ ὀρμῇ) εἶναι συντεταραγμένη (=ἐπῆρται· ἐπαίρομαι) καὶ ἔχει ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν τῆς [πρὸς ταύτην τὴν πολεμικὴν ἡμῶν κίνησιν], διότι ἐξ εὐνοίας ἐπιθυμεῖ (=εὐνοίαν ἔχουσα) ἐνεκα τοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων μίσους (ἢ: διὰ τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον τρέφει κατὰ τῶν Ἀθηναίων) νὰ κατορθώσωμεν ἡμεῖς, ὅσα κατὰ νοῦν ἔχομεν.

§ 3. Δὲν πρέπει λοιπὸν, ἐὰν εἰς τινα μάλιστα (=καὶ) φαινώμεθα ὅτι ἐπερχόμεθα μετὰ ὑπερόχου δυνάμεως (=πλήθει) καὶ ἐπομένως (=καὶ) ὅτι πολὺ ἀσφάλεια ὑπάρχει ὅτι οἱ ἐχθροὶ δὲν ἠθελον παραταχθῆ (=μὴ ἂν ἐλθεῖν=ὅτι οὐκ ἂν ἔλθοιεν) καθ' ἡμῶν πρὸς μάχην, νὰ προχωρῶμεν (=χωρεῖν) [κατ' αὐτῶν] ἐνεκα τούτου ἀμελέστερόν πως παρεσκευασμένοι, ἀλλὰ [πρέπει (=χρὴ)] καὶ ὁ στρατηγὸς (ὁ ἀρχηγὸς) καὶ ὁ στρατιώτης ἐκάστης πόλεως πάντοτε νὰ προσδοκᾷ (=προσδέχεται) καθ' ὅσον

ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν του ὅτι θὰ περιέλθῃ εἰς κίνδυνόν τινα. § 4 Διότι αἱ ἐκβάσεις τῶν πολέμων εἶναι ἄδηλοι (= ἄδηλα τὰ τῶν πολέμων) καὶ αἰφνιδίως (ἤ: ἐν βραχεῖ χρόνῳ = ἐξ ὀλίγου) ὡς ἐπι τῷ πολῷ (ἤ: συνήθως = τὰ πολλὰ) καὶ ἐν παραφόρῳ ἐξάψει (= καὶ δι' ὀργῆς) αἱ [πολεμικαὶ] ἐπιχειρήσεις (ἤ: αἱ ἐπιθέσεις = αἱ ἐπιχειρήσεις) γίνονται καὶ πολλῶς οἱ ὀλιγώτεροι κατὰ τὸ πλῆθος, προσεκτικοὶ ὄντες (ἤ: μετὰ προφυλάξεως βαδίζοντες = δεδιὸς) ἐπιτυχέστερον (= ἄμεινον) συνήθως ἀποκρούουσιν (= ἠμύναντο· γνομ. ἄορ.) τοὺς πολυαριθμοτέρους [ἀντιπάλους], διότι οὗτοι καταφρονοῦντες [τὸ ἔλασσον πλῆθος τῶν ἐναντίων] ἤλθον ἀπαράσκευοι [πρὸς πόλεμον]. § 5. Πρέπει δὲ πάντοτε ἐν τῇ ἐχθρικῇ [χώρῳ (= γῆ)] [οἱ ἐκστρατεύοντες] νὰ ἐκστρατεύωσιν ὡς πρὸς μὲν τὸ φρόνημα (= τῇ μὲν γνώμῃ) πλήρεις θάρρους, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει (: ἀλλ' ἐν τῇ ἐκτελέσει, ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ = τῷ δὲ ἔργῳ) ὡς φοβούμενοι (= δεδιότας) νὰ εἶναι παρεσκευασμένοι. Διότι [ἐὰν ἤθελον πράττει] οὕτω, δύνανται νὰ εἶναι [οἱ ἐκστρατεύοντες] θαρραλεώτατοι καὶ ὡς πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἔφοδον αὐτῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ νὰ προσβάλλωνται [ὑπὸ τῶν ἐναντίων] (ἤ: καὶ ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν ἐναντίων = πρὸς τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι). § 6. Καὶ ἡμεῖς δὲ δὲν πορευόμεθα ἐναντίον πολεως τοσοῦτον ἀδυνάτου νὰ ἀμύνηται (= οὐδ' ἡμεῖς δὲ ἐρχόμεθα ἐπὶ οὕτω ἀδύνατον πόλιν ἀμύνεσθαι), ἀλλὰ [πορευόμεθα ἐναντίον πολεως] καθ' ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα (= τοῖς πᾶσι) τελείως (= ἄριστα) παρεσκευασμένης· ὥστε καὶ παρὰ πολὺ πρέπει νὰ περιμένωμεν ὅτι αὐτοὶ θὰ πολεμήσωσι καθ' ἡμῶν (= διὰ μάχης ἰέναι αὐτούς), ἐὰν καὶ τῶρα δὲν ἔχωσιν ἐκκινήσει [καθ' ἡμῶν] (= εἰ καὶ νῦν μὴ ὤρμηνται) καθ' ὃν χρόνον (= ἐν ᾧ) δὲν εἴμεθα πλησίον αὐτῶν, ἀλλὰ [θὰ ἐκκινήσωσι καθ' ἡμῶν (= ὀρμήσονται)] ὅταν βλέπωσιν ὅτι ἡμεῖς [ἐν τῇ χώρῳ των] καὶ ληλατοῦμεν καὶ καταστρέφομεν τὰς περιουσίας ἐκείνων (= τὰ κείνων). § 7. Διότι πάντας καταλαμβάνει ὀργή (= πᾶσιν ὀργῇ προσπίπτει) ὅταν ἐμπρὸς ᾗ τὰ μάτια των καὶ ἐν τῇ πρώτῃ θέᾳ (= ἐν τῷ παρατύκῳ ὄρᾳν) βλέπωσιν ὅτι πάσχωσιν τι ἀσύνηθες (: κακὸν = ἄηθες), καὶ ὅσοι ἐνεκα τοῦ θυμοῦ των (= θυμῷ

κάμνουσι ἐλαχίστην χρῆσιν τοῦ λογισμοῦ των, [οὔτοι] ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον (= πλείστα) προβαίνουσιν εἰς μάχην (= ἐς ἔργον).

§ 8. *Εἶναι δὲ εὐλογον (= εἰκὸς δ' [εἰσί]) νὰ πράξωσι τοῦτο* [δηλ νὰ προβῶσιν ἐς μάχην (= τὸ ἐς ἔργον καταστήναι)] οἱ Ἀθηναῖοι *περισσότερον κατὰ τι ἢ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι* (= πλέον τι τῶν ἄλλων), *διότι οὔτοι* (= οἱ = οἱ γὰρ) ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν καὶ τῶν ἄλλων νὰ ἄρχωσι καὶ ὅταν ἐπέρχονται κατὰ τινος νὰ ἐρημώνωσι τὴν χώραν τῶν ἄλλων μᾶλλον παρὰ νὰ βλέπωσι τὴν ἑαυτῶν χώραν [ἐρημουμένην].

§ 9. *Ἔχοντες λοιπὸν ὑπ' ὄψιν 1ον* ὅτι (ἢ: νομίζοντες λοιπὸν ὅτι=ὡς) ἐκστρατεύετε ἐναντίον τοσοῦτον μεγάλης πόλεως καὶ [ἔχοντες ὑπ' ὄψιν 2ον] ὅτι θὰ παράσχητε (: φέρετε=οἰσόμενοι) *κατὰ τὰς ἐκβάσεις (ἀποτελέσματα) τοῦ πολέμου* (= ἐκ τῶν ἀποβαινόντων) καὶ εἰς τοὺς προγόνους καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς *ἢ μεγίστην εὐκλειαν ἢ μεγίστην δύσκειαν* (= μεγίστην δόξαν ἐπ' ἀμφοτέρα), ἀκολουθεῖτε ἐκεῖ ὅπου τις [τῶν στρατηγῶν] ἤθελε σᾶς ὀδηγῆ, πρὸ πάντων *τιμῶντες* (: τηροῦντες) τὴν *εὐταξίαν* (: εὐκοσμίαν) καὶ τὴν *προφύλαξιν* (: προσοχὴν=φυλακὴν) καὶ τὰ στρατιωτικὰ παραγγέλματα *προθύμως ἀκούοντες* (= ὀξέως δεχόμενοι): *διότι τὸ κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον [ἐν τοῖς πολέμοις εἶναι] τοῦτο, τὸ νὰ φαινώμεθα δηλ. ὅτι, ἂν καὶ εἴμεθα πολλοὶ* (= πολλοὺς ὄντας = εἰ καὶ πολλοὶ ἔσμεν), *ἔχομεν μίαν διευθύνουσαν θέλησιν* (: μίαν τάξιν=ἐνὶ κόσμῳ).

**Ὁργὴ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Περικλέους
καὶ τελευταία δημηγορία αὐτοῦ ρηθεῖσα
τῷ 430 π. Χ. ἐν τῇ Πυκνί.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 59.

§ 1. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν [ἣτις ἐγένετο κατὰ Μάρτιον τοῦ 430 π. Χ.], οἱ Ἀθηναῖοι, *ἐπειδὴ* (= ὡς) καὶ ἡ χώρα αὐτῶν εἶχε λεηλατηθῆ δευτέραν φορὰν καὶ ἡ νόσος καὶ συγχρόνως ὁ πόλε-

μος *εστενοχώρει* [αὐτούς] (= ἐπέκειτο), *μετέβαλον φρονήματα* (: εἶχον μεταβληθῆ κατὰ τὰς γνώμας=ἡλλοίωοντο) τὰς γνώ-
 § 2. μας καὶ τὸν μὲν Περικλέα *κατηγόρουν* (= ἐν αἰτία εἶχον
 = ἡτιῶντο), διότι ἔπεισεν αὐτούς νὰ πολεμῶσι καὶ [διότι] ἐξ
 αἰτίας ἐκείνου *εἶχον πάθει* (= [ὡς] περιπεπωκότες) τὰς συμ-
 φορὰς ταύτας, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους *εἶχον τὴν διάθε-
 σιν* (: ἐπεθύμουν=ὄρμηγον=ὄρμῶντο) νὰ *συμβιβασθῶσι* (: συν-
 θηκολογήσωσι=ξυγχωρεῖν)· καὶ ἀφοῦ ἀπέστειλαν πρέσβεις τινὰς
πρὸς αὐτούς (= ὡς αὐτούς), *οὐδὲν κατώρθωσαν* (= ἄπρακτοι
 ἐγένοντο). *Οὕτω* (= τε), ἐπειδὴ περιῆλθον *ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν*
 (= πανταχόθεν) ἐς ἄκραν ἀμηχανίαν, *ἐπετίθεντο* (ἢ : ὠργίζοντο)
 κατὰ τοῦ Περικλέους. § 3. Οὗτος δὲ βλέπων ὅτι αὐτοὶ ἠγανά-
 κτουν *διὰ τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν* (ἢ : διὰ
 τὰ παρόντα δεινὰ) καὶ [ὅτι] ἔπραττον ὅλα ὅσα αὐτὸς *προέβλεπεν*
 (: ἐφοβεῖτο=ἡλπίζεν) [ὅτι θὰ πράξωσιν], ἀφοῦ συνεκάλεσεν
 αὐτούς ἐς [ἔκτακτον (=σύγκλητον)] *συνέλευσιν* (=ξύλλογον
 ποίησας)—*διότι* (=δὲ) ἀκόμη ἦτο στρατηγὸς [καὶ κατ' ἀκολου-
 θίαν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλέσῃ τὸν λαὸν εἰς συνέλευσιν, ἐκ-
 κλησίαν)—ἐπεθύμει νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ, ἀφοῦ
καταπραῦνῃ (: ἀπομακρύνῃ) (=ἀπαγαγὼν) τὰς ὀργίλους διαθέ-
σεις αὐτῶν (=τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης), νὰ *καταστήσῃ* [αὐ-
τούς] ἡπιωτέρους καὶ ἀφοβωτέρους (=πρὸς τὸ ἡπιώτερον
 καὶ ἀδεέστερον καταστήσαι). Ἀφοῦ δὲ ἀνέβῃ εἰς τὸ βῆμα, εἶπε
 τὰ ἑξῆς περίπου :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 60

Πρόλογος δημηγορίας Περικλέους.

§ 1. «*Καὶ αἱ ἐκδηλώσεις τῆς κατ' ἐμοῦ ὀργῆς ὑμῶν* (=τὰ
 τῆς ὀργῆς ὑμῶν εἰς ἐμὲ) *ἔχουσιν γίνεαι εἰς ἐμέ, ὅστις περιέμε-
 νον* [αὐτάς] (ἢ : ἔχουσι γίνεαι οὐχὶ παρὰ προσδοκίαν μου=γεγέ-
 νηταί μοι προσδεχομένῃ)—διότι *καλῶς γνωρίζω* (=αἰσθάνο-
 μαι) *τὰς αἰτίας* (δηλ. τὰς ἰδιωτικὰς συμφορὰς) [ἀπὸ τῶν ὁποίων
 προέρχεται αὕτη ἡ ὀργή σας]—καὶ διὰ τοῦτο [σᾶς] *συνεκάλεσα*

ἐς ἐκκλησίαν (*), ἵνα [σᾶς] ὑπενθυμίσω καὶ [σᾶς] μεμφθῶ ἢ ὅτι (=εἰ) ἀδίκως (=μὴ ὀρθῶς) κατὰ τι (=τι) κατ' ἐμοῦ ὀργίσεσθε ἢ [ὅτι] ὑποχωρεῖτε (: ἐνδίδετε. φαίνεσθε δειλοὶ = εἴκετε) εἰς τὰς [ἐκ τῶν περιστάσεων] δυστυχίας. § 2. Ἐγὼ δηλαδὴ (= γὰρ) νομίζω ὅτι ἡ πόλις περισσοτέρας ὠφελείας παρέχει εἰς τοὺς πολίτας (= τοὺς ἰδιώτας), ἐὰν ὅλη συγχρόνως εὐτυχῇ (= ξύμπασαν ὀρθουμένην) παρὰ ἐὰν εὐτυχῇ (= ἢ εὐπραγοῦσαν) ὡς πρὸς ἕκαστον τῶν πολιτῶν [ιδιαιτέρως], γενικῶς δὲ [ἐὰν] δυστυχῇ (= ἰθρῶαν δὲ σφαλλομένην). § 3. Διότι, ἐὰν μὲν ἀνὴρ τις εὐτυχῇ (= ἀνὴρ καλῶς φερόμενος = εὐτυχῶν) ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν του (: εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις = τὸ καθ' ἑαυτὸν), ὅταν ἡ πατρίς του καταστρέφηται (= διαφθειρομένη; τῆς πατρίδος), ὡσαύτως [ὡς καὶ ὁ δυστυχῶν] (= οὐδὲν ἦσσαν [ἢ ὁ κακῶς φερόμενος]) συγκαταστρέφεται μετ' αὐτῆς· ἐὰν δὲ [ἀνὴρ τις] δυστυχῇ (= κακοτυχῶν δὲ [ἀνὴρ]), ὅταν ἡ [πατρίς] εὐτυχῇ (= ἐν εὐτυχούσῃ [πατρίδι]), πολὺ περισσότερον [ἢ ὅταν δυστυχῇ αὐτῇ] (= πολλῶ μᾶλλον [ἢ ἐν δυστυχούσῃ]) διασφύζεται [ἐκ τῆς δυστυχίας]. § 4. Ἐπειδὴ (= ὁπότε) λοιπὸν ἡ μὲν πόλις εἶναι ἱκανῆ (: δύναται = οἶα τ' [ἔστι]) νὰ ὑπομένῃ (= φέρειν) τὰς συμφορὰς τῶν ἰδιωτῶν (= τὰς ἰδίας ξυμφορὰς), εἰς δὲ ἕκαστος [ἐκ τῶν πολιτῶν] εἶναι ἀνίκανος (= ἀδύνατός [ἔστι]) [νὰ ὑπομένῃ] τὰς συμφορὰς ἐκείνης [τῆς πόλεως], πῶς δὲν πρέπει πάντες [οἱ πολῖται] νὰ βοηθῶσιν αὐτῇ (= ἀμύνειν αὐτῇ) καὶ νὰ μὴ [πράττωσι (= δρᾶν)], ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τώρα σεῖς πράττετε· κατατρομαγμένοι δηλ. (= ἐκπεπληγμένοι) διὰ τὰς οἰκιακὰς δυστυχίας ἀμελεῖτε τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας (= ἀφίεσθε τῆς σωτηρίας τοῦ κοινοῦ) καὶ κατηγορεῖτε (= δι' αἰτίας ἔχετε) καὶ ἐμέ, ὅστις σᾶς συνεβούλευσα νὰ πολεμῆτε καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, οἵτινες ἀπεφασίσατε μετ' ἐμοῦ [τὸν πόλεμον] (= ξυνέγνωτε).

(*) Καὶ προσδεχομένη μοι... συνήγαγον· ὁ Θουκυδίδης μετεχειρίσθη ἐνταῦθα τὴν κατὰ παράταξιν σύνταξιν, ἵνα καταστήσῃ τὸν λόγον ζωηρότερον. Ἐὰν μετεχειρίζετο τὴν καθ' ὑπόταξιν σύνταξιν ὁ λόγος δι' ἡμᾶς θά ἦτο ὀμαλώτερος καὶ θά εἶχεν ὡς ἐξῆς: ἐπειδὴ... γεγέννηται... ξυνήγαγον.

Πίστις

§ 5. *Και ὁμως* (= καίτοι) ὀργίζεσθε ἐναντίον ἐμοῦ, ὅστις εἶμαι τοιοῦτος ἀνὴρ (= τοιούτῳ ἀνδρὶ [ὄντι]), ὁ ὁποῖος νομίζω ὅτι ἀπὸ κανένα δὲν εἶμαι κατώτερος καὶ εἰς τὸ νὰ ἐπινοήσω (= γνῶναί τε) τὰ ὠφέλιμα [διὰ τὴν πολιτείαν] (= τὰ δέοντα) καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκθέσω ταῦτα σαφῶς διὰ λόγου καὶ [ὅστις εἶμαι] φιλόπατρις καὶ [τῆς ἐπιδράσεως] τῶν χρημάτων ἀνώτερος (ἢ : καὶ ἀφιλοκερδῆς). § 6. [Καὶ πράγματι αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ εἶναι ἀναγκαῖαι εἰς τοὺς πολιτικούς ἀνδρας], διότι καὶ ὁ ἐπινοήσας (= ὅ τε γνοὺς) [τὰ ὀρθὰ καὶ ὠφέλιμα διὰ τὴν πολιτείαν] καὶ μὴ ἐκθέσας αὐτὰ σαφῶς διὰ λόγου (ἢ : μὴ ἐρμηγεύσας = μὴ σαφῶς διδάξας) [εἰς τοὺς ἄλλους], εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν πρὸς τὸν μὴ ἐπινοήσαντα (ἢ : αὐδόλως διαφέρει ἀπὸ τὸν μὴ ἐπινοήσαντα αὐτὰ = ἐν ἴσῳ [ἔστι] καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη = ἐν ἴσῳ [ἔστι] τῷ μὴ ἐνεθυμηθέντι, ἦτοι τῷ μὴ γνόντι) ὁ δὲ [πολιτικός ὁ] ἔχων ἀμφοτέρας τὰς ἀρετὰς ταύτας (δηλ. καὶ νὰ ἐπινοῇ τὰ ὠφέλιμα καὶ νὰ ἐκθέτῃ αὐτὰ σαφῶς διὰ λόγου εἰς τοὺς ἄλλους), διακείμενος ὁμως δυσμενῶς πρὸς τὴν πόλιν (= τῇ δὲ πόλει δύσνους), δὲν δύναται νὰ λέγῃ τι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ὁμοίως [ὡς ἐὰν ἦτο φιλόπολις]· ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις ὑπάρχη [εἰς τὸν πολιτικὸν ἀνδρα] καὶ τοῦτο τὸ προσόν (τὸ νὰ εἶναι δηλ. φιλόπολις) (= προσόντος δὲ καὶ τοῦδε, [ἐὰν] νικᾶται (ἢ : κυριεύεται) δὲ [αὐτός] ὑπὸ τῶν χρημάτων, τὰ ὅλα ἐν γένει συμφέροντα τῆς πόλεως (= τὰ ξύμπαντα) δύναται νὰ πωλῶνται ἀντὶ τοῦ ἔνός τούτου (δηλ. ἀπέναντι τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς) (= τούτου ἐνός). § 7. Ὡς, ἀφοῦ (= εἰ) ἐπείσθητε ἐς ἐμὲ νὰ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ νομίζετε ὅτι ἐγὼ ἔχω καὶ εἰς μέτριον μόνον βαθμὸν (= προσεῖναι [μοι] καὶ μέσως) περισσώτερον παρὰ ἄλλοι (= μᾶλλον ἐτέρων) αὐτὰ (δηλ. τὰ πλεονεκτήματα, ἅτινα ἐδῆλώσα προηγουμένως· πρβλ. § 5), οὐχὶ εὐλόγως δύναμαι ἐγὼ τοῦλάχιστον νὰ κατηγορῶμαι τώρα ὅτι [σᾶς] ἀδικῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 61

§ 1. [Δὲν δύναμαι εὐλόγως νὰ κατηγορῶμαι τώρα ὅτι σᾶς ἀδικῶ], διότι καὶ μεγάλη εἶναι ἀνοησία (= πολλὴ ἄνοιά [ἔστι]) εἰς

τούτους βεβαίως (=μὲν) εἰς τοὺς ὁποίους (=οἷς μὲν=τού-
 τοις μὲν οἷς) ἔχει δοθῆ ἑλευθέρα ἐκλογὴ (=αἴρεσις) [μεταξὺ
 εἰρήνης καὶ πολέμου], ἐνῶ κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι εὐτυχεῖς, νὰ ἀνα-
 λάβωσι τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἀφοῦ (=εἰ δὲ) ἦτο ἀνάγκη ἢ ὑπο-
 χωρήσαντες εἰς τοὺς ἄλλους εὐθύς νὰ ὑπακούσωσιν εἰς [αὐτοὺς]
 (ἢ: νὰ γίνωσι ὑπήκοοί των) ἢ διὰ κινδύνων μόνον [καὶ οὐχὶ
 δι' ἄλλου τρόπου] (=κινδυνεύσαντας) νὰ ὑπερισχύσωσι [τοῦ
 ἐχθροῦ] (=περιγενέσθαι), ὁ ἀποφυγὼν τὸν κίνδυνον [τοῦ πολέ-
 μου] εἶναι περισσότερον ἀξίος μορφῆς (=μεμπτότερος) παρὰ ὁ
 ὑποστάς [τὸν κίνδυνον]. § 2. Καὶ ἐγὼ μὲν ἔχω τὴν αὐτὴν
 γνώμην (=ὁ αὐτός εἰμι [τῇ γνώμῃ]) καὶ δὲν ἀπομακρύνομαι
 ἐξ αὐτῆς (ἢ: καὶ δὲν μεταβάλλομαι = καὶ οὐκ ἐξίσταμαι [τῆς
 γνώμης])· σεῖς δὲ μεταβάλλετε [γνώμην], ἐπειδὴ συνέβη νὰ πε-
 σθῆτε μὲν σεῖς [εἰς ἐμέ], ὅτε εἰσθε ἀβλαβεῖς (=ἀκεραῖοι[οῦσι]),
 νὰ μετανοῆτε δὲ [τώρα] ὅτε ὑφίστασθε κακὰ (=κακουμένοις)
 καὶ [ἐπειδὴ συνέβη] αἱ ἰδικαὶ μου συμβουλαὶ (=τὸν ἕμὸν λό-
 γον) [αἱ λεχθεῖσαι ἐν τῷ τότε λόγῳ μου, ὅπως ἀναλάβητε τὸν
 κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων πόλεμον] νὰ μὴ φαίνωνται [εἰς ὑ-
 μᾶς] ὄρθαι (=μὴ ὄρθον φαίνεσθαι) ἔνεκα τοῦ ἀσθενοῦς φρο-
 νήματος ἡμῶν (ἔνεκα τῆς δειλίας ὑμῶν=ἐν τῷ ὑμετέρῳ. . γνώ-
 μης=ἐν τῷ ἀσθενεῖ τῆς ἡμετέρας γνώμης=ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τοῦ
 ὑμετέρου φρονήματος), διότι ἡ μὲν λύπη (ἢ: βλάβη) [τὴν ὁποίαν
 ἐπιφέρει ὁ πόλεμος] προξενεῖ ἀμέσως (=ἤδη) αἰσθησὶν εἰς ἑ-
 καστὸν [ἐξ ὑμῶν], εἰς ὅλους δὲ ἀκόμη ἢ ἐκδήλωσις τῆς ὠφελείας
 δὲν εἶναι φανερά (=ἄπεστι), καὶ ἐπειδὴ συνέβη (=ἐμπε-
 σοῦσης) μεγάλη μεταβολὴ καὶ μάλιστα αἰφνιδίως (=καὶ ταύ-
 τῆς ἐξ ὀλίγου) τὸ φρόνημα ὑμῶν (=ἡ διάνοια ὑμῶν) εἶναι τα-
 πεινὸν (: ὑπέστη κατάπτωσιν=ταπεινὴ [ἔστι]) εἰς τὸ νὰ ἐμμέ-
 νητε σταθερῶς (=ἐγκαρτερεῖν) εἰς ταῦτα, τὰ ὅποια ἀπεφασί-
 σατε = ἂ ἐγνώτε=τούτοις, ἂ ἐγνώτε). § 3. Διότι ταπεινώνει τὸ
 φρόνημα [τῶν ἀνθρώπων] τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον καὶ
 τὸ συμβαῖνον μετὰ πλείστου παραλοισμοῦ (ἢ: ὄλως διόλου ἀ-
 νεπίστωτος=πλείστω παραλόγῳ)· καὶ τοῦτο (δηλ. ἡ ταπεινωσις
 τοῦ φρονήματος) ἔχει συμβῆ εἰς ὑμᾶς ἐκτὸς τῶν ἄλλων [συμφο-
 ρῶν] (δηλ. τῆς δηρώσεως τῆς χώρας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει κατακλή-
 σεως) (=πρὸς τοῖς ἄλλοις [δεινοῖς]) πρὸ πάντων (=οὐχ ἥκιστα
 =μάλιστα) ἐξ αἰτίας τῆς νόσου.
 § 4. Ἄλλ' ὅμως, ἐπειδὴ κατοικεῖτε μεγάλην πόλιν καὶ ἐπειδὴ
 ἔχετε ἀνατραφῆ μὲ ἤδη ἀντάξια τοῦ μεγέθους αὐτῆς (=ἐν ἡ-
 θεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ), πρέπει (=χρεῶν [ἔστι]-χρῆ) νὰ θέ-
 λητε νὰ ὑπομένητε (=ὑφίστασθαι) καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς

καὶ νὰ μὴ ἀμαυροῦτε τὴν δόξαν [αὐτῆς] (=καὶ μὴ ἀφανίζετε τὴν ἀξίωσιν)—διότι οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι δίκαιον (=δικαιοῦσι)· 1) καὶ νὰ κατηγορῶσιν (=αἰτιᾶσθαι) ὁμοίως (=ἐν ἴσῳ) [ἐκεῖνον], ὅστις ἔνεκα δειλίας (=μαλακίᾳ) εἶναι κατώτερος (=ἐλλείπει) τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὁποῖαν ἔχει (=τῆς ὑπαρχούσης δόξης)· 2) καὶ νὰ μισῶσιν ἐκεῖνον, ὅστις ἔνεκα ἀνανδρίας δρέγεται [δόξης], ἥμεις δὲν τῷ ἀρμόζει (=τῆς μὴ προσηκούσης) —ἀφοῦ δὲν παύσητε νὰ λυπηθῆτε διὰ τῆς ἰδίας συμφορᾶς (=ἀπαλήσαντες δὲ τὰ ἴδια), [εἶναι ἀνάγκη] νὰ ἐργάζησθε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας (=τοῦ κοινού).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 62

§ 1. Ἄς εἶναι δὲ ἀρκετὰ ἐς ὑμᾶς (=ἀρκεῖτω ὑμῖν) καὶ ἐκεῖνα μὲν, διὰ τῶν ὁποίων (=ἐν οἷς) ἄλλοτε πολλάκις βεβαίως, ὡς γνωστὸν (=δὴ), ἀπέδειξα [ἐς ὑμᾶς] ὅτι οὐχὶ ὀρθῶς αὐτὴ ἡ καταπόνησις ἐν τῷ πολέμῳ ὑποπτεύεται (=οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν τὸν πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον ὑποπτευόμενον) μήπως παραταθῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον (=μὴ γένηται πολὺς) καὶ μεθ' ὅλην ταύτην τὴν [καταπόνησιν] δὲν ὑπερισχύσωμεν (=καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα) [τῶν ἀντιπάλων μας], θὰ σᾶς καταστήσω δὲ γνωστὸν καὶ τὸ ἕξῃς [πλεονέκτημα], τὸ ὁποῖον (=ὄ) ἀναφέρωμεν εἰς τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας [ἡμῶν] (=μεγέθους πέρα εἰς τὴν ἀρχὴν) οὔτε σεις οἱ ἴδιοι μοὶ φαίνεσθε δι' ἐσυλλογισθητέ ποτε (=οὔτ' αὐτοὶ δοκεῖτέ μοι ἐνθυμηθῆναι) ὅτι ἔχετε (=ὑπάρχον ὑμῖν), οὔτε ἐγὼ [διεξοδικῶς ἀνέφερον] εἰς τοὺς προηγουμένους λόγους [μου]· οὐδὲ τῶρα θὰ ἀιέφερον αὐτὸ (=οὐδ' ἂν νῦν ἐχρησάμην [αὐτῷ]), ἐπειδὴ ἔχει ἀλαζονικὴν κᾶπως τὴν ὄψιν (ἢ : ἐπειδὴ δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν ἐς ὀλίγον κομπῶδη ἰδιοποίησιν=κομπωδεστέραν ἔχοντι τὴν προσποίησιν), ἐὰν δὲν ἔβλεπον ὑμᾶς, ὅτι εἰσθε καταφοβισμένοι παρ' ὅσον ἔπρεπε (=παρὰ τὸ εἰκός). § 2. Νομίζετε δηλαδὴ (=γάρ), ὅτι ὄχι μόνον τῶν συμμάχων εἰσθε ἡγεμόνες, ἐγὼ δὲ ἀποδεικνύω ὅτι ἅπαντος τοῦ ἑτέρου μέρους (=παντός τοῦ ἑτέρου μέρους) ἐκ τῶν δύο μερῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι φανερὰ πρόωρισμένα εἰς χρῆσιν τῶν [ἄνθρώπων] (=τῶν εἰς χρῆσιν φανερῶν [ὄντων]) δηλ. τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ε σθε ἀπόλυτοι κύριοι (=κυριοτάτους ὄντας) σεις (τῆς θαλάσσης δηλ.) ὄχι μόνον (=τε) εἰς τόσῃν ἔκτασιν ὅσῃν σήμερον κατέχετε, ἀλλὰ καὶ (=καὶ) εἰς περισσοτέραν, ἐὰν θελήσητε· καὶ οὐδεὶς (=καὶ οὐκ ἔστιν, ὅστις) οὔτε βασιλεὺς [τῆς Περσίας], οὔτε προσέτι (=ἄλλο) οὐδὲν ἕθνος ἐκ

τῶν σήμερον [ὑφισταμένων] (=τῶν ἐν τῷ παρόντι [χρόνῳ]) θὰ ἐμποδίσῃ ὑμᾶς, ἐὰν πλέητε μὲ τὸν ὑπάρχοντα στόλον (ἢ : μὲ τὴν ὑπάρχουσαν προετοιμασίαν τοῦ ναυτικοῦ=τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ).

§ 3. Ὡστε αὕτη ἡ δύναμις (δηλ. ἡ τοῦ ναυτικοῦ) φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ὠφέλειαν (=οὐκ [οὔσα] κατὰ τὴν χρεῖαν) τῶν [ἀγροτικῶν] οἰκιῶν καὶ τῶν ἀγρῶν, τῶν ὀπλοῶν [στερηθέντες] νομίζετε ὅτι ἔχετε στερηθῆ μεγάλων [πραγμάτων]· οὐδὲ εἶναι εὐλογον (πρόπον) νὰ ἀγανακτῆτε (=χαλεπῶς φέρειν) διὰ τὴν στέρησιν αὐτῶν (τῶν οἰκιῶν δηλ. καὶ τῆς γῆς) (=αὐτῶν), ἀλλὰ (=ἢ οὐ), ἀφοῦ νομίσητε [ὅτι αὐτὰ, ἤτοι αἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἀγροί, εἶναι] ἐν συγκρίσει πρὸς ταύτην τὴν δύναμιν [τοῦ ναυτικοῦ] (=πρὸς ταύτην) μᾶλλον κηπάριον καὶ κόσμημά (: ἐπίδειξις) πλούτου (δηλ. πράγματα μὲν εὐάρεστα εἰς τὸν βίον, ἀλλ' ἀνωφελῆ), [πρέπει (=εἰκόσ ἐστι)] νὰ καταφρονήσητε [αὐτῶ] (=ὀλιγορῆσαι) καὶ νὰ ἐννοήσητε ὅτι ἡ μὲν ἐλευθερία, ἐὰν φροντίζοντες περὶ αὐτῆς (=ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς) διασώσωμεν (: διατηρήσωμεν) [αὐτήν], εὐκόλως θὰ ἀνακτῆση (=ἀναληφόμενη) ταῦτα (τὰ ἀπολεσθέντα δηλ.) εἰς ἐκείνους δὲ οἵτινες γίνονται ὑπῆκροι ἄλλων (=ἄλλων δὲ ὑπακούσασι) ὅτι σενηθίζουσι (=φιλεῖν) νὰ ἐλαττώωνται καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρότερον ἔχουσιν ἀποκτηθῆ (=τὰ προκτημένα) καὶ [πρέπει] νὰ μὴ φανῆτε κατώτεροι τῶν πατέρων σας καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο (=κατ' ἀμφοτέρα) (δηλ. τὴν ἀπόκτησιν καὶ παράδοσιν τῆς ἡγεμονίας τῆς πόλεως ἐς ὑμᾶς), οἵτινες μετὰ κόπων χωρὶς νὰ παραλάβωσι (=οὐ δεξάμενοι) παρ' ἄλλων καὶ ἀπέκτησαν αὐτὰ (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν) (=κατέσχον τε) καὶ προσέτι, ἀφοῦ διετήρησαν, τὴν παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς—εἶναι δὲ αἰσχροτέρον (ἀναξιοπρεπέστερον) (=αἰσχίον [ἐστι]), ἐν ᾧ ἔχει τις [εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ κατὰ τὴν] νὰ χάσῃ αὐτό, παρὰ νὰ ἀποτύχῃ, ἐνῶ προσπαθεῖ νὰ [τὸ] ἀποκτήσῃ—, ἀλλὰ [πρέπει] νὰ ἐπέροχησθε κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὄχι μόνον μετὰ τυφλοῦ θάρρους (προσερχομένου δηλ. ἐξ ἀμαθίας) ἀλλὰ καὶ μετὰ λογικοῦ (προσερχομένου δηλ. ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ὑπεροχῆς). § 4. Διότι τὸ ἀλαζονικὸν μὲν θράσος (: τὸ τυφλὸν θάρρος=αὐχμημα) προσερχόμενον ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων (=ἀπὸ ἀμαθίας) συνοδευομένης ὑπὸ [πολεμικῆς] ἐπιτυχίας (=εὐτυχοῦς), γεννᾶται καὶ εἰς δειλὸν τινα, τὸ δὲ λογικὸν θάρρος (=καταφρόνησις δὲ) [γεννᾶται] εἰς ἐκείνους, ὅστις ἐν συνειδήσει (=γνώμῃ) ἠθέλε πιστεύει, ὅτι εἶναι ὑπέτερος τῶν ἐχθρῶν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς. § 5. Καὶ τὴν τόλμην ἐν περιπτώσει ὁμοίας τύχης (=ἐκ τῆς ὁμοίας τύχης) [εἰς ἀμ-

φρότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη] ἢ δρθή γνῶσις [τοῦ κινδύνου] (=ἡ ξύνεσις) ἔνεκα τῆς συναισθησεως τῆς ὑπεροχῆς (=ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος) καθιστᾷ ἀσφαλεστέραν (=ἐχρησιότεραν παρήχεται) καὶ ὀλιγώτερον ἐμπιστεύεται [ἢ τόλμη] εἰς τὴν [ἀβέβαιον] ἐλπίδα, τῆς ὁποίας ἡ ἰσχύς [ὑπάρχει μόνον] εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις (=ἐν τῇ ἀπόρῳ), ἀλλὰ (=δὲ) [μᾶλλον πιστεύει] εἰς τὴν δρθήν γνῶσιν (=γνώμη) [τὴν προερχομένην] ἐκ τῶν ὑπαρχόντων [μέσων], τῆς ὁποίας ἡ πρόνοια [εἶναι] ἀσφαλεστέρα τῆς ἐλπίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63

§ 1. Πρέπον εἶναι (=εἰκός [ἔστι]) σεις νὰ προσπαθῆτε νὰ διατηρῆτε (=βοηθεῖν) τὴν τιμὴν (=τῷ τιμωμένῳ) τῆς [ἡμετέρας] πόλεως [τὴν προερχομένην] ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας (=ἀπὸ τοῦ ἀρχεῖν), διὰ τὴν ὁποίαν (δηλ. τιμὴν) σεις περισσότερον ἀπὸ πάντας τοὺς ἄλλους εἶσθε ὑπερήφανοι (=ἀγάλλεσθε) καὶ νὰ μὴ ἀποφεύγητε τοὺς κόπους, εἰ δὲ μὴ, μηδὲ (=ἢ μηδὲ=εἰ δὲ μὴ μηδὲ) τὰς τιμὰς νὰ ἐπιζητήτε (=διώκειν)· μηδὲ [πρέπον εἶναι] νὰ νομίσητε σεις ὅτι ἀγωνίζεσθε περὶ ἑνὸς μόνου, δηλ. περὶ δουλείας (ἦτοι ὑποταγῆς εἰς τὴν Σπάρτην) ἢ ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ [περὶ] τῆς στερήσεως τῆς ἡγεμονίας καὶ [περὶ] τοῦ κινδύνου τοῦ προερχομένου ἐκ μέρους τούτων ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, τῶν ὁποίων εἶσθε μισθοὶ (=ῶν=τούτων ὧν ἔν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθησθε). § 2. Ἐκ ταύτης δὲ (τῆς ἡγεμονίας δηλ.) οὐδὲ νὰ παραιτηθῆτε πλέον εἶναι δυνατόν (=ἔστιν=ἔξεστιν) εἰς ὑμᾶς, εἴαν τις καὶ τοῦτο (τὴν παραίτησιν δηλ. ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας) ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν εἰρήνην (=ἀπραγμοσύνη) προτινεῖ θέλων νὰ φαίνεται ὡς ἀνὴρ ἀγαθός (=ἀνδραγαθίζεται=παραινεῖ ἀνδραγαθίαν ἐπιδεικνύμενος), ἐνῶ πράγματι φοβεῖται εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις (=δεδιῶξ ἐν τῷ παρόντι)· διότι ὡς τυραννίδα ἤδη κατέχετε [αὐτὴν τὴν ἡγεμονίαν], τὴν ὁποίαν νὰ καταλάβητε μὲν φαίνεται ὅτι εἶναι ἀδίκον, νὰ ἀφήσητε δὲ, [φαίνεται ὅτι εἶναι] ἐπικίνδυνον. § 3. Οἱ τοιαύτας ἰδέας ἔχοντες (ἢ : οἱ τοιοῦτοι φίλοι τῆς εἰρήνης=οἱ τοιοῦτοι) τάχιστα καὶ πόλιν καὶ ἄλλους εἴαν ἤθελον πείσει [νὰ εἶναι φίλοι τῆς εἰρήνης], δύνανται νὰ καταστρέψωσι καὶ εἴαν ἤθελον κατοικήσει κάπου αὐτόνομοι μόνου τῶν (δηλ. ἀποχωρισθέντες ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐγκαταλείποντες τὸς Ἀθήνας) (=ἐπὶ σφῶν αὐτῶν)· διότι ἡ ἡσυχία (: τὸ εἰρηνοφιλον=τὸ ἀπραγμον) δὲν διατηρῆται, εἴαν δὲν συνοδεύηται (=μὴ τεταγμένον) μετὰ τῆς δραστηριότητος, οὐδὲ ἀρ-

μόξει (=ξυμφέρει) εἰς ἄρχουσαν πόλιν *να ὑπακούη εἰς τὴν θέλησιν ἄλλου* (=δουλεύειν) *ἀποφεύγουσα τοὺς κινδύνους* (=ἀσφαλῶς) [καθὼς συμβουλευουσιν οἱ φίλοι τῆς εἰρήνης], ἀλλὰ [μόνον] εἰς *ὑπήκαον* (:ὑπόδουλον) [πόλιν].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 64

Ἐπίλογος

§ 1. Ὑμεῖς δὲ μήτε *ὑπὸ τῶν τοιούτων* [εἰρηνοφίλων] πολιτῶν *ἀπαιτᾶσθε* (: παρασούρεσθε=παράγεσθε) μήτε ὀργίζεσθε ἐναντίον μου, *μετὰ τοῦ ὀποίου* (=ᾗ) καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ *συναπεφασίσατε* (=ξυνδιέγνωτε) *να ἀναλάβητε τὸ πόλεμον, διότι* (εἰ=ὄτι) καὶ οἱ ἐχθροὶ μας *ἐκστρατεύοντες ἐναντίον ὑμῶν* (=ἐπελθόντες) ἔπραξαν, ὅσα ἦτο ἐπόμενον [να πράξωσιν], ἐπειδὴ σεῖς δὲν ἠθελήσατε *να ὑποχωρήσητε* [εἰς αὐτοὺς] καὶ [διότι] ἔχει ἐνσκήψει ἡ νόσος *αὕτη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν* (καὶ ἐπὶ λέξει=κατὰ τι περισσότερον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα περιεμένομεν=πέρα ὧν προσεδεχόμεθα=πέρα τούτων ἢ προσεδεχόμεθα) *πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μόνον ὡς γνωστόν, ἐξ ὄλων [τῶν πραγμάτων]* (=μόνον δὴ πάντων) *παρ' ἐλπίδα* (=κρεῖσσον ἐλπίδος) ἔχει συμβῆ. Καὶ ἐξ αἰτίας ταύτης [τῆς νόσου] γνωρίζω ὅτι *ἐν μέρει* (=μέρος τι) ἀκόμη περισσότερον *μισοῦμαι* [παρὰ διὰ τὴν δῆωσιν τῆς χώρας], *οὐχὶ δικαίως* (ἀδικως), ἐκτὸς ἐὰν καὶ *ὅταν ἀπροσδοκῆτως* (=παρὰ λόγον) *συμβῆ εἰς ὑμᾶς εὐτυχία τις* (=ὅταν εὖ πράξητέ τι) ἀποδώσῃτε ταύτην εἰς ἐμέ. § 2. Πρέπει πρὸς τούτοις *να ὑπομένητε τὰ ἐκ τῶν θεῶν προερχόμενα* (δηλ. *τὴν νόσον*) (=τὰ δαιμόνια) ἀγογγύστως (κυρ.=ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν ἀνάγκην=ἀναγκαίως) καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πολεμίων [προερχόμενας συμφορὰς] μετὰ γενναιότητος· διότι *ταῦτα* (τὰ τοῦ πολέμου δηλ. δεινὰ) *συνήθη ἦσαν* (=ἐν ἔθει ἦσαν) εἰς ταύτην τὴν πόλιν καὶ πρότερον καὶ τώρα [*προσέχετε* (=δραῖτε)] μήπως ἐξ αἰτίας ὑμῶν ἐμποδισθῶσι [να εἶναι συνήθη] § 3. Μάθετε δὲ καλῶς ὅτι αὕτη [ἡ πόλις] ἔχει μέγιστον ὄνομα μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθρώπων, *διότι δὲν ὑποχωρεῖ* (=διὰ τὸ μὴ εἶκειν) εἰς τὰς συμφορὰς, ἀλλὰ [*διότι*] *ἔχει θυσιάζει* (=ἀνηλωκέναι δὲ = ἀλλὰ διὰ τὸ ἀνηλωκέναι) ἐν πολέμῳ πλείστους *ἀνδρας* (=σώματα) καὶ [πλείστους] *κόπους* [ἔχει καταβάλλει (=ἀνηλωκέναι)] καὶ ὅτι [αὕτη ἡ πόλις] ἔχει ἀποκτήσει μέχρι τοῦδε *ἐντελῶς* (=δὴ ἔπιτατ. τοῦ μεγίστην) *μεγίστην δύναμιν*, τῆς ὁποίας *αἰωνίως* (=ἐς αἰδίον) εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, *ἂν ἴσως καὶ τώρα ἐξασθενήσωμεν*

δλίγον (= ἦν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε) [κατὰ τὴν δύναμιν]—**διότι ὅλα ἔχουσιν ὀρισθῆ ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ νὰ ἐλαττώ-
νωνται** (ἦτοι ὅλα ὑπάγονται εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς αὐξή-
σεως καὶ τῆς φθορᾶς)—**ἡ ἀνάμνησις θὰ ἀπομείνη** (=κατολελείψε-
ται) καὶ ὅτι Ἕλληνες ὄντες **ὑπήρξαμεν ἡγεμόνες** (=ἤρξαμεν)
ὅσον τὸ δυνατόν (=δὴ) πλείστων Ἑλλήνων καὶ ἐν τοῖς μεγί-
στοις πολέμοις ἀντετάχθημεν καὶ πρὸς ὅλους ὁμοῦ καὶ ἐναντίον
ἐνὸς ἐκάστου. ἔξ αὐτῶν καὶ πόλιν καθ' ὅλα πλουσιωτάτην καὶ
μεγίστην κατωκίσημεν.

§ 4. **Καὶ τῇ ἀληθείᾳ** (=καίτοι) ὁ μὲν φίλος τῆς εἰρήνης
(=ὁ ἀπράγμων) δύναται νὰ κατηγορήσῃ πάντα ταῦτα, ὁ δὲ
ἐπιθυμῶν καὶ ὁ ἴδιος νὰ πράττῃ τι, **μετὰ ζήλου θὰ ἐπιδιώξῃ**
(=ζηλώσει) αὐτὰ **ἐκεῖνος δὲ ὅσις δὲν ἔχει [αὐτὰ]** (=εἰ δέ
τις=δς δὲ τμὴ κέκτηται), θὰ τὰ φθονήσῃ. § 5. **Τὸ δὲ νὰ μι-
σῶνται καὶ νὰ εἶναι δυσάρεστοι** (ἦ: τὸ δὲ μῖσος καὶ ἡ δυσαρέ-
σκεια) ἐν τῷ παρόντι, **ὑπήρξε μὲν ὡς γνωστὸν εἰς πάντας** (ἦ:
συνέβη ὡς γνωστὸν ἐναντίον πάντων), ὅσοι ἄλλοι **ἠθέλησαν**
(=ἠξίωσαν) νὰ εἶναι ἡγεμόνες τῶν ἄλλων· ὅσις δὲ **μισεῖται**
(=τὸ ἐπίφθονόν λαμβάνει) **διὰ μέγιστα συμφέροντα** (=ἐπὶ με-
γίστοις), ὀρθῶς σκέπτεται. Διότι τὸ μῖσος δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολὺν
χρόνον, ἡ δὲ παροῦσα λαμπρότης καὶ ἡ μετέπειτα δόξα παραμέ-
νει ἀείμνηστος.

§ 6. **Σεῖς δὲ προνόησαντες** (=προγνόντες) καὶ διὰ τὸ μέλλον
δόξαν (=καλόν) καὶ διὰ τὸ παρὸν **ὄχι κατασχύνην** (=μὴ αἰ-
σχρὸν) **διὰ τῆς μέχρι τοῦδε [δειχθείσης] προθυμίας [ὑμῶν]**
(=τῷ ἤδη προθύμῳ) φροντίσατε νὰ ἀποκτήσητε ἀμφοτέρα (δηλ.
τὴν παραντίκα λαμπρότητα καὶ τὴν ἔπειτα δόξαν) καὶ πρὸς τοὺς
Λακεδαιμονίους **μῆτε νὰ ἀποστέλλετε κήρυκας περὶ συμφι-
λιώσεως** (= μῆτε ἐπικηρυκεύεσθε), **μῆτε διὰ φανερῶν ἐκδη-
λώσεων νὰ δεικνύητε** (=μῆτε ἐνδηλοῖ ἐστε) **ὅτι καταπονείσθε**
(=βαρυνόμενοι) ὑπὸ τῶν παρόντων **πονῶν** (: ἀτυχημάτων), διότι
[ἐκεῖνοι] οἷτινες διὰ τὰς συμφορὰς ἐλάχιστα μὲν **ἐν τῇ καρδίᾳ**
των (=γνώμη) λυποῦνται, **ἐν δὲ τῇ σφράξει** (: ἐν δὲ ταῖς ἐνερ-
γείαις των) **αὐδόλως ὑποχωροῦσιν** (=ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέ-
χουσι), οὗτοι εἶναι οἱ ἰσχυρότεροι καὶ [μεταξὺ] πόλεων καὶ ἰδιω-
τῶν.

Τοιαῦτα λέγων ὁ Περικλῆς προσεπάθει καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ
δρῆγν τῶν Ἀθηναίων νὰ παραλύσῃ καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν διά-
νοιαν [αὐτῶν] ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν.

Τ Ε Λ Ο Σ